UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Apostolica contra nostri temporis hæreses

In quibus Loca illa explicantur, quæ Hæreticj hodie (maximè Caluinus & Beza) vel ad sua placita stabilienda, vel ad Catholicæ Ecclesiæ dogmata infirmanda ...

In Acta Apostolorum to. primus

Stapleton, Thomas

Antverpiae, 1595

Cap. 13.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39424

Visual Library

ferociam extrema ignominia obrueret. Tales Arij, Manetis, ac nostro tẽpore Lutheri, Carolstadij, & aliorum exitus fuere. Sed vt Arianos & Manichæos nihil illa antiquiora mouerunt, sic nec Caluinistas ac Lutheranos hodie hæc recentia Dei iudicia cõmouere potuerũt, quo minùs singulæ sectæ ad animarum perniciem, occulto Dei iudicio, toto orbe grassarentur.

CAP. XIII.

2. *Ministrantibus illis Domino, & ieiunantibus, dixit Spiritus Sanctus, &c.*

Sacrificij Christianorum astruitur.

TAxant & mordent hoc loco Catholicos scriptores interpretes hæretici, quòd verbum Lucæ, *Ministrantibus illis Domino*, de sacrificio Christianorum publico, à Latinis *Missa* nuncupato, exponunt. *Verbum quo vtitur Lucas* λειτουργούντων αὐτῶν (ait Caluinus) *sæpe pro sacrificia offerre accipitur. Qui sensus Papistis maximè arrisit, vt aliquod fuisse in vsu Apostolis sacrificium probarent.* Addit Beza: *Vertit Erasmus, Sacrificantibus, quæ interpretatio tolerabilis quidem videri posset, quòd sic transferri soleat sacrificij nomen non modò ad publicas Ecclesiæ Christianæ functiones, sed ad priuatam quoque sanctorum vitam, Rom. 12. 1. & 15. 16. Ephes. 5. 2. Phil. 2. 17. & 4. 18. Hebr. 13. 15. 1. Petr. 5.* (*qua etiam ratione certum est, Cœnam Domini à veteribus nonnullis* λειτουργίαν, ἱερουργίαν, *sacrificium vocari*) *sed tamẽ omnino est ex-*

Execrabilis Bezæ verba execranda.

pungenda: tum quia nimium est angustum, tum verò propter execrandum illorum errorem qui Filium Dei re ipsa quotidie in Ecclesia sacrificari & offerri contendunt: id est, qui religionem Christianam radicitus convellunt. Hæc illa execrabilis bestia. Vtrique respõdemus: tametsi vocabulũ illud λειτθργοῦντων latè pateat, & in nouo Testamento varia significet, vt metaphoricè quidẽ ipsam verbi prædicationẽ ad Rom. 15. vbi Paulus se vocat λειτουργον, ministrum Christi, & ad metaphoram continuandam, *sanctificare se Euangelium*, ἱερθργοῦντα το εὐαγγελιον, ipsosque auditores fieri *oblationem acceptam & sanctificatam*, προσφορὰν εὐπρόσδεκτον καὶ ἡγιασμένην, ait; quæ omnia non nisi metaphoricè dici nemo dubitauerit; vel etiam opus aliquod pium, vt 2. Cor. 9. eleemosynarũ distributionem vocat *ministerium officij sui*, διακονίαν τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, quo etiam sensu vtitur ad Philipp. 2. aliàs verò *quoduis publicum ministerium*, siue sacrum siue profanum, vnde & magistratum ciuilem vocat Paulus λειτθργον θεοῦ, Dei ministrum, & ipsos Angelos λειτουργικα πνεύματα, *ministrarios spiritus*, & Epaphroditum *Apostolum & ministrum*, καὶ λειτουργον, *necessitatis suæ*; tamen propriè sacris operari & sacrificandi actionem compluribus in locis significat, vt ad Heb. 10. *Omnis sacerdos præstò est quotidie ministrãs* λειτθργῶν: & ad Heb. 9. *Omnia vasa ministerij* τῆς λειτθργίας *sanguine aspersa*: & Luc. 1. de Zacharia,

Verbi λειτουργεῖν. varij sensus metaphorici.

Rom. 13. Heb. 1.

Philip. 2.

Liturgia propriè sacrificium significat.

Zacharia, *Impleti sunt dies ministerij eius*, τῆς λειτουργίας αὐτοῦ. Hoc autem in loco aliter intelligi hoc vocabulum nec posse nec debere, illud adiunctum, τῷ Κυρίῳ, Domino, perspicuè demonstrat. Propriè sacrificij actio in solum Deum dirigitur, verbi prædicatio ad populi ædificationem assumitur. Quare hoc adiunctum hæretici interpretes prorsus dissimulant, quum tamē verbi tam latè patentis significatio ex adiunctis suis maximè inuestigari debeat. Nam & alia adiuncta circumstantia, *ieiunantibus*, non obscurè docet de Liturgiæ actione Lucā loqui quæ propriè sacrificium est. Sacrificium quippe Christianorū perpetuò antecedit ieiunium, vt antiqui Patres monuerunt, [a] Augustinus, [b] Basilius, & alij. Prædicationi verbi ieiunium necessariò coniunctum non est. Neque obstat quòd vetus interpres, *ministrantibus*, verterit, non autem, sacrificantibus: quum in alijs itidem locis citatis ad Heb. 9. & 10. & Luc. 1. vbi propriè de sacrificio agi manifestum est, *ministerij & ministrationis* verbo idem vsus fuerit. Iam verò negari non potest, apud Ecclesiasticos Patres Græcos, Liturgiam illud vocari, quod apud nos Latinos Missa dicitur: vt Liturgia Iacobi Apostoli, Basil. Chrysost. & aliorū, quorū farraginem collegit Georgius Cassander. Et Suidas quidem de hac voce ita scribit: λειτουργία κυρίως ἡ δημοσία ὑπηρεσία, παρὰ τὸ λήϊτον

Christiani presbyteri Antiochiæ sacrificabant.

a. Epist. 19
b. Homil. de laude Ieiunij.

Vide Liturgica Cassandri

καὶ τὸ ἔργον. id est, Liturgia propriè dicitur officium seu ministerium & munus publicum, à voce λητον, quod publicum significat; & ἔργον, quod est munus seu opus. Sed quum hoc munus & opus publicum propriè ad Christi cultum restringitur, vt hoc loco, λειτουργουντων τῷ κυρίῳ, *ministrantibus Domino*, quo vocabulo Christū propriè Lucas designat, intelligi nō potest nisi de proprio Christianorum cultu publico, quem Christus propriè instituit, & qui ad commemorationem mortis Christi propriè celebratur. Hæc adiuncta, hæ circumstantiæ, vocem alioqui latè patentem ad hanc sacrificationis significationē propriè restringunt.

Quæ Beza in contrarium adfert vt hæc versio expungatur, non ridiculam modò sed & blasphemam disputationē habeant. Ridiculum est in probatione principium petere. Negat Beza de sacrificatione intelligi debere, quia execrandus error est, Filium Dei in Ecclesia quotidie sacrificari. Hoc est dicere, quia vetus omnium Patrum doctrina execrādus error est, & nostra noua doctrina pura veritas est. Atqui, bone Beza, non debebas pro certo illud ponere, quod vt minimum hodie controuersum esse non ignoras. An non istud est ad vestra placita Scripturas contorquere, ipsum autem literæ sensum ex suis adiacentibus expressum penitus negligere? Cæterùm te tuos-

Bezæ blasphema & & ridicula disputatio refellitur.

tuosque execrando errore laborare, qui quotidianum in Ecclesia sacrificium, vbi (vt Augustinus loquitur) *Christus quotidie immolatur*, nefariè sustuliſtis; tum alij maximo numero eruditiſsimi tractatores Catholici luculenter docuerunt, tum nos contra tuum Caluinum in alia huius operis parte luculẽter ostendimus. Blasphemia tua coniuncta illa est, qua asseris *ex hoc sacrificio quotidiano religionem Christianam radicitus conuelli*. Ad quàm blasphemiam nihil aliud respondeo, quam; *Væ vobis, qui lucem tenebras, & tenebras lucem dicitis*: quando absque sacrificio isto externo, quod Christus in vltima cæna instituit, religio Christiana proprio ac præcipuo cultu spoliatur, testamẽtum Filij Dei summo scelere rescinditur, mortis Dominicæ perpetua annunciatio abrogatur. Apage cum istis tuis blasphemijs vultuosa bestia.

Epist. 23.

Ad Matt. caput 26. in refutat. expos. Caluini super illa verba, *Accipite & manducate, &c.*

Sed paulò liberalior quàm Beza Caluinus hoc loco est. *Vt Papistis* (inquit) *detur quod postulant, λειτουργοῦντων pro sacris operari & sacrificari hic accipi, ridiculè tamen in suæ Missæ patrocinium Antiochenos Doctores sacrificasse obtendunt*. Quî sic, Caluine? *Primò* (inquit) *quum verbum sit pluralis numeri, sequetur Missas fuisse à singulis celebratas*. Et quid hoc, quæso, absurdi est, vbi plures Doctores & Prophetæ essent, eos singulos seu vicissim seu varijs in locis eiusdem amplissimæ vrbis sacrificasse? Sed hanc ratiunculam veluti ineptam ipsemet

celeriter relinquit. *Sed* (inquit) *omissis ineptijs* (vnde se hactenus ineptijsse nos monet) *considerandum est quale sacrificij genus Ecclesiæ suæ Christus commendauerit. Fingunt Papistæ, sibi ad ad immolandum Christum iniunctum esse sacerdotij munus.* Respõdeo: Nõ Papistæ hoc fingunt, sed tota Christianorum Patrum antiquitas illud credidit, docuit, scripsit, vt alio in loco contra Caluinum ostendimus. Pergit: *Huius rei adeò in Scriptura nulla fit mentio, vt potiùs hunc sibi vni honorẽ Filius Dei vindicet.* Respondeo: Huius rei adeò in Scriptura fit mentio, vt quũ Christus Dei Filius, Redẽptor noster, in vltima cæna seipsum Patri incruẽto modo immolasset, vt idem Apostoli, eorũque successores facerent expressè docuerit, dicens: *Hoc facite in meam commemorationem:* vt illam Christi actionem illaque Christi verba tota semper hactenus Ecclesia intellexit, veterumque Patrum perspicua & crebra testimonia contestantur, quæ & alibi contra Caluinum protulimus. Cruentum sanè sacrificium, qua *vna oblatione consummarẽtur in æternum sanctificati*, & eius peragendi honorem, Dei Filius sibi vni vindicauit, & in Cruce cõsummauit. Hæc alibi tum ab alijs centies luce clariùs demonstrata, tum à nobis (quod satis erat) contra nudas & simplices Caluini centies repetitas & nunquam probatas assertiones, veterum testimonijs confirmata, documẽto & argumento maximo sunt

Ad Ioan. cap. 16. ver. 13. & cap 20 ver. 22.

Locis suprà citatis

mo sunt, Lucam de alio sacrificij genere locutum hoc loco non esse, quàm quod Christianorum Pastorum atque doctorũ in Ecclesia Christi proprium ac peculiare est. De prædicatione verbi hunc locum rectè non intelligi (vt vult in sequentibus Caluinus) ex adiunctis, quæ diximus, satis liquidò cõstare potest. Sunt quidem in suo genere res sacræ diuini verbi prædicatio, & Scripturæ interpretatio; sed sacratius quiddã est, proprieque Christo sacrum, diuini sacrificij à Christo instituti sacratissima peractio & celebratio, à Græcis Patribus communiter dicta Liturgia.

2. *Segregate mihi Paulum & Barnabam ad opus ad quod assumpsi eos.* 3. *Tunc orantes & ieiunantes, imponentèsque eis manus, dimiserunt eos.*

QVod alicubi contra Caluinum Ioachimus VVestphalus Lutheranꝰ scripsit (vt ipsemet refert Caluinus) *anguilla per caudam capi non potest*, hominis de re sacramentaria variam, lubricam, dubiam, & inconstantem, rimosam, hac illac perfluentem doctrinam notans; hoc in huius loci tractatione manifestè apparet. Quum enim hæc Pauli & Barnabæ (quos tum antea ad prædicandum Christus miserat, tum hîc à Spiritu S. ad opus prædicationis assumptos legimus) ordinatio Ecclesiastica, manuum pres-

Caluin. in 2. defensione cõtra VVestphalum.

Pastorum ordinatio & missio legitima.

presbyterij impositio; ac sollēnis dimissio, manifesto & luculēto documento sit, Deum in vocatione ministrorum Ecclesiæ, Pastorum ac Doctorum eius, quantumlibet extraordinaria, ordinationis & missionis Ecclesiasticæ medio ordinario vti; (quæ vna res Caluini, Bezæ, & ante eos Lutheri, Melanchthonis, Buceri, & post hos omnes tot aliorū in Anglia, Scotia, Germania, Gallia, qui nemine mittente cucurrerunt, vocationem penitus illegitimam, missionem nullam inuictè demonstrat, eosque lupos ac latrones esse, qui ascēderunt aliunde, perspicuè docet;) Caluinus, vt ab hac difficultate se explicet, in varias hîc se formas vertit; & veluti vertigine capitis percussus, modò ait, modò negat; modò veritatem astruit, modò rursum pedem refert; & quod rectè statuerat, perperam deprauat & destruit. Ludum hunc eius tantisper spectabimus. *Iubet* (inquit) *Deus Ecclesiæ suffragijs emitti Paulum & Barnabam quòd ipsos destinauit. Vnde colligimus, nullam esse legittimā Pastorum electionem, nisi in qua Deus primas tenet partes.* Primas quidem partes tenet Deus, sed secundas tenet Ecclesia, quatenus à Deo hanc mittēdi potestatem accepit. Vnam veritatem vrget, alteram tegit impostor. *Nam* (inquit) *quòd iussit ab Ecclesia eligi Pastores & Episcopos, non ideo tantum licentiæ permisit hominibus, quin ipse tanquam summus moderator præsideat.* Præsi-

Vocatio legitima Caluinū vertigine percussit.

Deo prima tribuūtur, vt Ecclesiæ secunda negentur.

det

det quidem semper Deus, quia eius authoritate & potestate semel data nituntur qui in Ecclesia Pastores eligunt: electio tamen penes illos est, & non alios. An fortè sic præsidare Deum & primas partes tenere in electione Pastorum Caluinus vult, vt expressa in singulis eligendis reuelatio, expressum Dei mandatum, quale hîc apparet, expectari debeat? Hoc sanè intelligere velle videtur Caluinus, vnde statim excipit: *Differt quidem ab hac Pauli & Barnabæ designatione ordinaria Pastorum electio, quia futuros Gentium Apostolos cælesti oraculo constitui oportuit: quod quotidie in ordinandis Pastoribus fidei necesse non est.* Rectissimè hoc totum: quia quoad oraculum, & reuelationē expressam, extraordinaria hæc missio erat; at quoad impositionem manuum, Ecclesiæ ordinaria fuit missio. Nunc pedem refert Caluinus. *Hoc tamen* (inquit) *cōmune habent, quòd sicuti Paulum & Barnabam testatus est Deus suo decreto iam ad Euangelium prædicandum destinatos esse; ita non alios ad docendi munus vocari fas est, nisi quos iam Deus sibi quodammodo delegit.* Quid hoc mysterij est? Electionem Ecclesiæ vt electio quædam diuina præcedat, Caluinus vult. Vnde hîc ex Bullingero infarcit Marloratus: *Et sanè non nisi à Deo electi & vocati ad Euangelij prædicandi ministerium idonei esse possunt.* At quæ tandem hæc Dei electio & vocatio est, electionem Ecclesiasticam præcedens?

Dei electio, iuxta Caluinū, Ecclesiæ electionē debet præcedere.

dens? aut vnde nobis de illa constabit? An reuelatio aliqua manifesta diuinæ electionis expectanda est, qualis hîc in Paulo & Barnaba apparuit? Atqui *hoc quotidie in ordinandis Pastoribus fieri necesse non esse*, diserte fassus Caluinus est. Fassus quidem illud est veritate cogente, sed nunc rursum aut diffiterur, aut ænigmatibus ludens sphingam agit. Sanè ne penitus diffiteri videatur quod semel fassus erat, veluti eundem reuoluens circulum, ad priorem sententiam redit. *Porrò* (inquit) *necesse non est vt nobis Spiritus è cælo inclamet diuinitus vocatum esse eum de quo agitur.* Expressa igitur reuelatio, qualis hîc erat, nõ est expectanda. Sed quare rursum hoc repetitur, aut quæ tandem electio diuina Ecclesiasticam electionem præcedere debet? *Quia* (inquit) *quos Deus instruxit necessarijs dotibus, quum eius manu formati sunt, & aptati, non secus ac de manu* (*vt aiunt*) *in manum ab eo nobis traditos recipimus.* Sed quid si huiusmodi dotibus instructos, aut eos saltẽ qui se instructos putant, Ecclesia non eligit, non ordinat, non mittit? An tales veluti à Deo electi, *eiúsque manu formati & aptati, veluti de manu in manum nobis à Deo traditi* censendi sunt, & pro Pastoribus agnoscendi? Quis dubitat huc collimare Caluinum? & quod priùs dixerat, *in legitima electione Pastorum & Episcoporũ primas esse Dei partes*, id eo sensu dixisse vt solius Dei sint partes? & vocationẽ quidem

Dei electio qualis sit iuxta Caluinum.

dem cũ expressa reuelatione cõiunctã, qualis hîc in Paulo & Barnaba apparuit, non esse necessariam; Dei tamen quandam electionem necessariò requiri; quatenus quĩ dotibus necessarijs à Deo instructi sunt, illi à Deo electi & nobis traditi videri debeant? Ita Caluinus, Lutherus, & alij, quos Ecclesia per impositionem manuum nunquam segregauit ad opus, nunquam misit, tamen quia omnibus necessarijs dotibus apprimè, à Deo instructi sibi visi sunt, eos veluti à Deo electos, nobisque de manu Dei in manum nostram traditos, pro Pastoribus agnoscere, & ambabus vlnis amplecti debemus. Hoc est vocationis Caluinianæ & Lutheranæ mysterium, ex hoc loco veluti aqua de pumice expressum. Cæterùm vno verbo totum mysterium funditus euertitur, quòd data huiusmodi quæ fingitur electione diuina, quum illa potior & excellentior esse nequeat, quàm reuelatio diuini Spiritus expressa, qualis hoc loco cernitur, ad illam accedere oporteat legitimam Ecclesiæ segregationem, manuum impositionem, & ad opus missionem. Sanè vnus Paulus, tametsi è cælo à Christo vocatus, vt *vas electionis*, & organum singulariter electum *ad portandum nomen eius coram Gentibus, & Regibus, & filijs Israel*, tamen mittitur ad Ananiam, qui eum doceat quid eum oporteat facere. Ab Anania baptizatus & instructus fuit *cum Discipulis*

Vocationis Caluinianæ fundamentũ.

Idem funditus euertitur.

Dei vocationi Ecclesiæ segregatio, ordinatio missio cõiungẽda.

Act 9. 19. *Discipulis* (ait Lucas) *qui erant Damasci per dies aliquot.* Quorsum verò, nisi vt Ecclesiæ mẽbris se adiungens, doctrinam fidei cum alijs interim audiret? Rursum, quanquam ipse
Gal. 1. alibi scribit quòd *Apostolus Iesu Christi, neque ab homine neque per hominem factus fuerit, sed per Iesum Christum & Deum Patrem*; tamen non hoc ita dicit, vt omnem humanam missionem & ordinationem excludat, quam hic eum accepisse Lucas commemorat; sed partim vt doceat, primam eius vocationem à solo Deo per Iesum Christum factam fuisse,
Act. 9. 15. dicente Christo, *Vas electionis mihi est iste, &c.* (vnde Chrysostomus hoc loco, *Manifestat apud Galatas quòd non homo illum vocauit, id est, non adduxit*) partim vt ostendat se non à solis hominibus, aut sola Apostolica authoritate, sine aliquo expresso diuinæ missionis argumento missum (sicut plerique alij missi sunt, & ordinariè fieri solet) sed sic ab hominibus missum ad opus, vt luculentum diuinæ missionis testimonium accederet: Dicit, *non per hominem* (ait iterum hoc loco Chrysostomus) *quia non ab aliquo missus est, sed à Spiritu. Ideirco & sequitur: Igitur illi quidem missi à Spiritu, descenderunt in Seleuciam.* Missus igitur Paulus est tum à Spiritu diuino, (extraordinario eius adhibito testimonio,) tũ per segregationem & impositionem manuum presbyterorum Ecclesiæ. Sic Deus extra ordinẽ huius & Barnabæ vocationem

hono-

honorare voluit, vt ordinariam tamen Ecclesiæ ordinationem retinuerit. Dicit hîc Caluinus: *Non ideo nunc ab Ecclesia ordinari Paulum Deus præcipit, vt ab hominum iudicio eius vocatio pendeat: sed decretum illud suum, quod paucis adhuc notum erat, Deus nunc promulgat publico edicto, & solemni Ecclesiæ subscriptione obsignari iubet.* Demus Caluino figmẽtum hoc suum. Quî igitur factum est, vt Caluinus, Lutherus, & alij, qui se à Deo, non ab Ecclesia, aut ab hominibus vocatos iactitant, hac saltem solemni Ecclesię subscriptione vocationem suam obsignatam non ostendunt? An meliori loco esse aut maiori priuilegio gaudere volunt quàm Paulus ipse? Effrenem & effrontem impudẽtissimorum nebulonum audaciam quis non videt? Paulum ab Ecclesia Deus ordinari voluit, non quidem vt ab hominum iudicio eius vocatio pẽderet, hoc videlicet sensu, vt talem diuinitus factam electionem cum tam manifesta reuelatione cõiunctam rescindere in hominum arbitrio esset; sed vt hominum, id est, aliorum Præpositorum Ecclesiæ iudicio eius vocatio innotesceret; omnibusque constaret Paulum & Barnabam nõ esse huiusmodi, qui *nemine mittente currerent*, non esse *lupos ac latrones, qui aliunde ascenderent in ouile*, sed esse legitimos Pastores, *intrantes per ostium* in ouile, id est, per illam ordinationem & institutionem quam princeps Pastorum Christus, qui

Lutheri & Caluini vocatio pessundatur.

Paulus à Deo vocatus cur ab Ecclesia ordinatur.

ſtus, qui eſt oſtium ouium, inſtituit, & in ſua Eccleſia perpetuam & ordinariam eſſe voluit. Hac tota quia Caluinus caruit, hãc quia oſtendere non poteſt, cum tota ſua myſtica & imaginaria electione ac vocatione diuina, non niſi lupus, fur, ac latro eſſe deprehenditur.

11. *Et nunc ecce manus Domini ſuper te, & eris cæcus, non videns ſolem vſque ad tempus.*

QVærit hoc loco Caluinus: *Quum hodie multi ex Papiſtis impietate magum iſtum ſuperent, mirum videri poteſt, cur illis impunè cedat audacia, in qua tam inſolenter ſe iactant. An manus Dei imbecillior eſſe cœpit? An illum tangit minor gloriæ ſuæ cura? An viuificandi Euangelij curam remiſit?* Hanc quæſtionem multo veriùs ac iuſtiùs Caluino & Caluiniſtis nos proponimus. Quum hodie multi ex Caluiniſtis, & ipſemet impius Caluinus, impietate magum iſtum ſuperent, quum tot annis nefario ſuo ſchiſmate Eccleſiã vexauerint, vias Domini rectas peruerterint, diuinas Scripturas fœdiſsimè polluerint, deprauarint, corruperint, (quod vel hæc noſtra docebunt Antidota) quum tam multis, tam impijs, tam prophanis dogmatibus Euangelicam veritatem contaminauerint, quum tam horrenda ſacrilegia, homicidia, adulteria in vna Gallia patrauerint, tot ſeditiones, tot bella, tot ſtrages & clades concitauerint

Caluini in Catholicos calumnia in ipſius caput retorta.

uerint & intulerint; mirũ & valde mirum videri potest cur illis impunè cedat tam multiplex audacia, nequitia, impietas, in qua tot annis tam insolenter se iactant. An manus Dei imbecillior esse cœpit? An illum tangit minor gloriæ suæ cura? An conseruandæ & protegendæ Ecclesiæ suæ curam remisit? An promissionum suarum immemor est, quòd *portæ inferi non prævalerent aduersus Ecclesiam suam*, & quòd Ecclesiæ suæ Matth. 16
affuturus esset *omnibus diebus vsque ad consum-* Matth. 28
mationem seculi? Attendamus quid huic suæ quæstioni respondeat Caluinus. *Responsio* (inquit:) *visibilis hæc pœna quæ mago semel infligta est, & similes, perpetuæ iræ Dei exempla sunt in eos omnes qui puram Euangelij doctrinam vel corrumpere & adulterare, vel palàm suis calumnijs oppugnare non verentur. Scimus enim ad hunc finem ad tempus edita fuisse miracula, vt perpetuò vigeant ac ante oculos versentur. Cæterùm Deo hanc vel illam ratione, qua puniat hostes suos, præscribere nostrum non est. Neque verò ita cessat Deus, quin diuersis modis formidabilem suam potentiam contra Euangelij sui hostes exerat, nisi ad considerandà eius iudicia tam hebetes nobis essent oculi.* Placet hæc Caluini responsio, & eam Caluinistis ipsis considerandam relinquimus, ne tam multis ac magnis impunè perpetratis flagitijs ac sceleribus, & in tam secundo impietatum suarum progressu efferantur: à suo potiùs Caluino eiusque infa-

mi & teterrima morte discant, nec abbreuiatam esse manum Domini, nec iustitiæ suæ immemorem.

12. *Tunc Proconsul, quum vidisset quod factum est, credidit, admirans super doctrina Domini.*

PAulus nouæ doctrinæ prædicator Gentibus, sic extra ordinem mittitur, vt prædicationis suæ veritatem miraculo confirmet. Caluinus hoc aduertit, & dicit: *Quum minimè obscurum diuinæ virtutis specimen Sergius Proconsul oculis cerneret, Paulum agnouit diuinitus missum esse: atque ita eius doctrinam, in eius fide priùs hæsitabat, suspicere incepit.* Rectissimè istud. Quæro iam: Caluinus noui hodie Euangelij, nouæ doctrinæ magister (tota quippe illi displicet antiquitas) cur aliquo etiam miraculo suam prædicationem, vt eum diuinitus missum esse cognoscamus, non confirmat? Non tam hebes fuit, quin ex hoc loco istud aduersus eum excipi posse cerneret. Occurrit igitur, & dicit: *Nunc si Dominus Euangelij fidem, quæ tot tamque validis vndique machinis concutitur, mirabiliter in multorum animis firmiter sustinet, si incredibili modo facit vt per mille obstacula eluctetur fidei cursus; hac eius gratia contenti, ne obmurmuremus si miracula quotidie noua pro voto nostro non fiant.* Hęc ille. Simili ferè modo ad eandē cōtra nouū suum Euangelium difficultatem respondit

Luthe-

Lutherus. Cui quod eleganter replicauit Thomas Morus, Angliæ decus, Caluino quoque respondemus. Luthero quippe *postulanti pro miraculo haberi, quòd tantus Christianus populus tam breui tempore in sectam eius conceſserit*, respondit Morus: *Ad propositam vitæ libidinosæ licentiam populum ruere, id habet tantam miraculi speciem quàm saxa deorsum cadere*. Cui non absimile est, quod Callistæ meretrici Socrates respondit. Iactitante enim illa ac dicente, Tu neminem ex amatoribus meis à me potes abalienare; ego, quum libitum est, tuos auditores omnes à te voco: respondit Socrates; Mirum hoc non est: tu siquidem ad decliuem voluptatis tramitem omnes rapis; ego ad arduum virtutis callem cogo. Idem Caluino de sua numerosa secta exultanti, & id pro miraculo haberi postulanti, nos Catholici respondemus. Miraculum nullum est, in illam sectam innumeros mortalium certatim confluere, maximè *abundante* hodie *iniquitate, & refrigescente charitate multorum* (quam Christus causam assignat, cur *pseudoprophetæ seducant multos*, & esse grassantium hodie hæresum propriam causam in quadã Oratione de causa grassantiũ hodie hęresum olim prolixè ostendimus) quæ tota carnalis est; quę mandatorum obseruationem impossibilem docet; quæ bonorum operum necessitatem tollit; quæ eorum loco studium tantùm virtutis, tametsi

Hæresum hodie progressus nullũ est miraculum ad eas cõfirmandas. In epist. aduersus Pomeranum pag. 12.

Aelian. lib. 13. variar. histor.

Matt. 24.

1.
2.
3.

4. inefficax, ponit; quæ alium pro impio non habet, nisi qui in profundum malorum ve-
5. niens, abiecto Dei timore contemnit; quæ in sola fide, id est, in certa ac firma persuasione beneuolentiæ diuinæ (quicquid sit de vitæ puritate) salutis certitudinem ponit;
6. quæ de sua electione ac prædestinatione ad salutem vnumquemque semel in Christo regeneratum certum ac securum esse iubet;
7. quæ suos electos in medijs sceleribus ac flagitijs filios Dei esse affirmat, & ex sola fide, quam retinent, remissionem peccatorũ in-
8. fallibilem illis promittit; quæ ex sola recordatione baptismi, & adoptionis ibi factæ, fi-
9. de saluos esse statuit; quæ pœnitentiam non nisi iam remissis peccatis, & de facta remissione persuasis, proponit, veluti quotidianum iustorum exercitium, quatenus se in se ipsis perpetuò impios agnoscunt aliena
10. iustitia vestitos; quæ, quantalibet virtutum opera, probro magis quàm laude digna, & vitijs magis quàm virtutibus accensenda
11. affirmat; quæ nec vitæ æternæ nec augmenti gratiarum mercedem ex vllis bonis operibus expectandam docet, sed id solùm æstimare vnumquemq; debere, se operam non
12. ludere; quæ ieiunium in victu temperato
13. definit; quæ orationibus nihil de nouo im-
14. petrari, sed solam fidem exerceri tradit; quæ virginitatis & cælibatus studium penitus eliminat; diuortia in matrimonijs frequentia ad-

tia admittit; atque ad polygamiam apertè inclinat; quæ peccati confessionem irridet, 15.
contritionem eludit, satisfactionē omnem
veluti rem sacrilegam explodit; quæ deni- 16.
que nullis legibus, seu Ecclesiasticis, seu ciuilibus, hominū conscientias astringi patitur. An huiusmodi sectam quamplurimos sectatores inuenire iam senescente mundo, & religionem Christianam Catholicam veluti rem obsoletam fastidiente, pigritia ac socordia veluti somno arctissimè compresso, miraculi loco habendum est? Ego verò magni miraculi loco habeo, & diuinæ misericordiæ maximum argumentum censeo, quòd ad tam voluptuosam sectam omnes in hoc orbe Christiani non transierint, quòd etiam vbi tyrannicè dominantur hæreses, veluti in Anglia (non tantùm vbi aut permittūtur, vt in Germania ac Gallia; aut sua vicinitate alliciunt, vt in hoc Belgio) manet adhuc firma Catholica religio, odio & despectui habetur Caluinus, Lutherus, & sectarij omnes. Sed quid? Lutherus de sua numerosa secta ad tempus triumphauit; illa iam in maximas angustias redacta, triumphat Caluinismus. Dubitandum non est, & huic quoq; suum interitū imminere. Alioqui ab Arianorū, Manichæorum, Eutychetistarum fœcunditate longissimè adhuc abest secta Caluinistica: quum & per aliquot secula & per totum Orientem & bonam

Occidentis partem illæ hęreſes numeroſiſſimos ſectatores habuerint. Sed aliquid debuit Caluinus dicere, ne nouus dogmatiſtes omni diuinæ vocationis ſigno, omni miraculo deſtitutus videretur.

15. *Poſt lectionem legis & Prophetarum miſerunt Principes Synagogæ ad eos, dicentes: Viri fratres, ſi quis eſt in vobis ſermo ad exhortationem, dicite.*

Scripturarum priuata lectio futiliter à Caluino probata.

CAtholicam taxandi Eccleſiam anſam hîc arripiunt interpretes hæretici. *Hinc colligimus* (ait Caluinus) *non ſuppreſſam fuiſſe inter paucos Scripturam, ſed omnes ad eius lectionem promiſcuè fuiſſe admiſſos.* Sed hæc collectio vana ac ridicula eſt. Ex hoc loco colligimus, ad audiendas in Synagoga Scripturas omnes fuiſſe admiſſos, ſicuti in Eccleſijs Catholicis audit populus Chriſtianus. Sed de lectione Scripturarum priuata omnibus promiſcuè conceſſa hic locus nihil docet. Addit grauiorem accuſationem Bullingerus: *Tranſumpſit hoc primitiua Chriſti Eccleſia à Iudæorum Synagoga, diligenterque obſeruauit, vt liquet ex veterum Scriptorum monumentis: donec, inſcitia ſuperante, omnis Scripturarum publica tractatio redigeretur ad inutilem cantum, ſiue ad horas (vt vocant) canonicas: quæ vtique ab initio à canonicis Scripturis, quæ procul dubio à Prophetis in collegijs Eccleſiaſticis quotidie tractabantur, nomen adeptæ*

Bullingeri futilis collectio.

adeptæ sunt. Hæc ille, suam ipsemet insciti am simulque carpendi libidinem prodens. Scripturarum publica tractatio ad cantum Ecclesiasticum nunquam redacta est; sed hic cum illa, & illa cum isto perpetuò coniuncta fuit, hodieque in Ecclesijs Catholicis coniungitur: vbi præter officia diuina suus datur prædicationi locus, datusque semper est; tametsi verbi prædicatio alicubi negligentiùs habita, fouendis horum temporum erroribus causam non mediocrem attulerit. Sed quid? An quia in Anglicana hodie reformata (vt volunt) Ecclesia cantus iste Ecclesiasticus in cathedralibus maximè Ecclesijs (vbi sua adhuc retinent loca laruati canonici) diligenter retinetur, publica propterea Scripturarum tractatio ad illum redacta est? Aut putat Bullingerus, Iudæos in suis Synagogis præter publicam Scripturarum lectionem, preces quoque publicas non habuisse? Illud Bullingerum docebit Caluinus, qui in hûc locum ita addit: *Nulla hîc fit mentio precum, quas tamen certum est minimè omissas vel neglectas fuisse*. Transsumpsit igitur primitiua Ecclesia à Iudæorum Synagoga non solùm publicam Scripturarum lectionem, sed & preces publicas, ipsasque horas canonicas & cantum. Quod ne miretur Cinglianus quispiam, Bullingero fauens, illud Caluinum agnoscentem, adeóque earundem horarum

Cantus ecclesiasticus, Scripturarum in Ecclesia tractationem non excluſit.

obseruationem in suis cõuenticulis optan-
Supra c. 3 tem, proferemus. Ad illa Lucæ verba, *Petrus & Ioannes ascendebant in templum ad horam orationis nonam*, ita scribit: *Quòd statas precandi horas veteri populo Deus esse voluit, inde colligimus non posse carere Ecclesiam certa disciplina. Ac hodie, nisi obstaret nimius torpor, vtile esset quotidie habere tales conuentus.* Hęc ille. Catholica itaque Ecclesia ad nostra vsque tempora has statas horas seruauit, & canonicas vocauit, quia regulariter seruantur, idque iuxta canones ac regulas à primis Ecclesiæ Præpositis ac Magistris præscriptas: non solùm à canonicis Scripturis quæ in Ecclesia leguntur, recitantur, cantantur, vt ex mera insci-
Sozom. histor. eccles. lib. 5. cap. 15. tia affirmat Bullingerus. Sanè adeò solennis & veneranda erat horarum canonicarum in veteri Ecclesia obseruatio, vt Iulianus Apostata, inuidens Christianis hoc ornamentum, suis idolorum sacerdotibus iniunxerit, vt ipsi quoque similem formam statis horis precandi, & cantu solemni Deos suos laudandi in suis fanis instituerent. Noluit etiam Anglia schismatica hoc ornamẽto carere, veluti ad simplicem populum nouo schismati inuoluendum apprimè accommodato.

22. Inuen

22. *Inueni Dauid filium Ieſſe, virum ſecundùm cor meum, qui faciet omnes voluntates meas.*

Dauid quomodo fecit omnes voluntates Dei.

BOnam hoc loco quæſtionem proponit Caluinus. *Hic quæritur* (inquit) *quum Dauid tam grauiter lapſus ſit, quomodo Deus continuæ obediẽtiæ teſtimonium illi reddat. Duplex* (inquit) *reſponſio eſt. Nam ad continuum potiùs tenorem vitæ quàm ad ſingula Dauidis opera reſpexit Deus.* Hæc reſponſio ſana & orthodoxa eſt, ac vetuſtiſsimis doctiſsimiſque Patribus conformis. Sic enim D. Baſilius: *Vtrum vult Deus ſanctis imputare? vnumne peccatum, an multam iuſtitiam? Peccatum fecit. At multas quoque iuſtitias fecit. Quid iuſtum eſt apud iuſtũ Deum? An vt paucorum memor ſit, an vt multorum obliuiſcatur? Sit æquilibrium. Si peccata plura fuerint, cenſeatur peccator: ſi verò plures iuſtitiæ, æſtimetur iuſtus. Noſtra enim omnia ex eo quod ſuperat æſtimantur. Itaque iuſti ſumus tanquam homines. Iuſtitiæ ratio non eſt eadem quæ peccati. Vnde Filius Dei iuſtitia dicitur veluti abſoluta ſine peccato: nos verò ex iuſtitiæ participatione iuſti ſumus.* Hæc magnus ille Baſilius. De eodem Dauide ſic etiam B. Hieronymus: *Multis alijs bonis ſua vitia compenſauit. Neque enim iniuſtus eſt Dominus, vt tantùm peccata condemnet, & bonorum operum non meminerit.* Nec diſſimiliter D. Ambroſius: *Conſideremus nunc opera Dauidis quibus potuit tegere peccatum. Etenim quia ſine peccato eſſe non poteſt humana fragilitas, cauendum ne plura ſint peccata*

In homil. de Pœnitentia.

Lib. 2. cõtra Iouinian.

In Apologia Dauid cap. 6.

peccata quàm opera virtutum. Et paulò pòst: *Omnia nostra quasi in trutina ponderantur. Si bonis factis peccata præponderant, præcedunt ad iudicium; contrà verò, si bona præponderant.* Moxq; de Dauide concludit: *Sic dilexit Dominum, vt nimia charitate peccatũ omne tegeret atque absconderet.* Hæc ille. Bona igitur & firma responsio hæc est, Dauidem virum vocari *qui faciat omnes voluntates Dei*, tametsi quædam fecit contra volũtatem Dei, quia non de illis rarioribus peccatis, sed de continuo eius cursu ac tenore, quo in mandatis Dei ambulauit, *exquirens & custodiens legem Dei in toto corde suo*, illud Dei testimonium intelligi debet.

Psal. 118.

Iustus in hac vita qualis.

Porrò ex hac responsione & illud colligimus, iustos esse coram Deo in hac vita, & *viros esse secundùm cor Dei*, qui etsi grauiùs interdum labantur, nec omnia Dei mandata omni tempore obseruant, totius tamen vitæ cursu & tenore cõsiderato, totam legem seruare & *omnes Dei voluntates facere* censentur. Vnde rursum ex hac ipsius Caluini responsione vera & orthodoxa, illud hæreticorum axioma euertitur, quo astruunt neminem ex legis obseruatione iustum coram Deo esse posse, nisi qui totã legem exactissimè seruauerit, ita vt vnum eius iota non sit transgressus. Et quippe Dauid *vir secundùm cor Dei*, id est, iustus coram Deo, *& faciẽs omnes voluntates eius*, absque tam exacta & perpetua legis obseruatione, imò cum aperta &

ta & grauissima eius transgressione: adulterio videl. & homicidio vno quasi habitu perpetratis: homicidio quoque non vulgari, sed ex varijs circunstantijs indignissimo. Cæterùm acerba subsequuta pœnitentia, aliæque viri excellentes & innumeræ virtutes, ita illorum scelerum memoriam coram Deo deleuerunt, vt, perinde ac si perpetrata fuissent nunquam, *omnes Dei voluntates feciße* dicatur. Quod & his verbis Augustinus docet: *Cùm præsciret Deus Dauidem peccaturum, & peccata sua pia humilitate & sincera pœnitentia deleturum; cur non diceret Deus, Inueni Dauid secundùm cor meum, cui non erat imputaturus peccatum tam multa bona facienti, & cum tanta pietate viuenti, & ipsa pietate pro peccatis suis sacrificium contriti spiritus offerenti?* Hæc ille. Hanc sanè totam saluberrimam & consolatione plenam doctrinam hic locus docet, datáque à Caluino responsio confirmat.

Ad octo Dulcitij quæst. 1. q. 5.

Sed verò, vt hanc illi responsionem ipsa veritas extorsit, ita quia non admodum illa placebat, (quid enim ex ea sequeretur, ignorare non potuit) aliam annectit, quasi quæ priorem corrigat. *Deinde* (inquit) *non tam prò eius merito sic eum ornauit, quàm in Christi sui gratiam.* Et paulò pòst, priori responsione repetita, quam (vt dixi) ipsa veritas extorsit, ac dicés; *Quamuis grauissimè peccauerit Dauid, quia tamen toto vitæ cursu Deum secutus est, sine exceptione laudatur quòd in omnibus obedientem se*

præbuerit

præbuerit Deo; iterum veluti alteram correctionem, alteram responsionem adiungit: *Quanquam, vt iam dictum est, altiùs nos deducit Spiritus: imò communis fidelium omnium vocatio in Christo capite hîc nobis depingitur.* Strictè & concisè latens suum venenum lectori infundit: sic quidem vt à suis satis intelligatur, à Catholicis tam euidenter deprehendi & argui nequeat. Ait in hoc Dauidis elogio, quòd fuerit *vir secundùm cor Dei, faciens omnes voluntates eius*, communem omnium fidelium vocationem depingi. Et quomodo? *In Christo capite.* Quid hoc ænigmatis est? Nempè quemadmodum omnium fidelium vocatio communis, id est, tota iustitiæ laus & commendatio cuiuslibet fidelis (iuxtà sententiam Caluini) non nisi in Christo est, quatenus tota Christi iustitia suis membris cõmunicatur, illisque imputatur, sic Dauid hoc insigni elogio (iuxta Caluinum) ornatur, non pro eius merito, sed in Christi gratiam, & propter Christum caput, Christi videlicet iustitiam illi communicatam & imputatam. Et ad hunc sensum sublimiorem Spiritum Sanctum nos ait deducere. *Altiùs* (inquit) *nos deducit Spiritus.* Atqui spiritus iste Caluinianus, aut Lutheranus, aut certè Satanicus est, qui veram Spiritus Sancti sententiam, ex diametro ei contradicens, subuertit. Si enim Dauid vocatur *vir secundùm cor Dei, & faciens omnes voluntates Dei*, non

Scripturæ diuinæ Corruptio.

pro eius

pro eius merito, non quia verè talis erat, sed quia in Christo capite sicut omnes alij fideles (est enim *communis hæc omnium fidelium vocatio*, ait Caluinus) talis per imputationem censetur & habetur, profectò falsa est responsio, *quòd ad continuum tenorem vitæ eius Deus respexerit*, eum sic vocans, & quòd, *quia toto vitæ cursu Deum sequutus sit, ideo sine exceptione à Deo laudatur, veluti qui in omnibus obedientem se probauerit Deo*. Denique de quolibet fideli iuxta hunc sensum nõ secus quàm de Dauide dici potest ac debet, *Vir est secundùm cor Dei, faciens omnes voluntates eius*. Ita, vt dixi, totam Spiritus S. sententiam spiritus iste Caluinianus funditus euertit. Sed temperare sibi non potuit Caluinus, quin manifestæ veritatis luci (alijs suis principijs tam aduersæ) aliquas tenebras offunderet, & puritatem diuinæ Scripturæ suo admixto veneno inficeret.

Ad Caluini toxicum nonnihil roborandum adiecit Marloratus hæc verba: *Sic multa de Solomone leguntur, quæ veriùs Christo quàm Solomoni competunt*. Cui respondemus, multa quidem de Solomone legi, quæ excellentiùs Christo competunt quàm Solomoni, cuius in permultis ille typus erat; non tamen *veriùs*, quasi etiam Solomoni verè ac propriè sine vllo mẽdacio aut fuco illa non competerent. Solomon verè sapientissimus Regum Israel fuit, verè pacificus, verè templum

Marloratí frigida suffusa effunditur.

plum Deo primus dedicauit, verè ampliſsimum regnum tenuit per omnes Palæſtinæ fines. Chriſtus tamen multò excellentiùs
Coloſſ. 2. *omnes ſcientiæ & ſapientiæ theſauros in ſe reconditos habuit*; multò excellentiùs pacem toti
Hebr. 9. mundo attulit; *multò perfectius tabernaculum* vel in ſacratiſsimo corpore ſuo, vel in Eccleſia ſua, Deo dedicauit; multò excellētiùs
Pſal. 71. *dominatur à mari vſque ad mare, & vſque ad extremos fines terræ*. Sic Dauid verè erat *vir ſecundùm cor Dei, & verè fecit omnes voluntates Dei*, ſenſu quo dictum eſt. Sed multò excellentiùs Chriſtus ille eſt de quo Pater è cœlo di-
Matt. 11. xit, *In quo mihi bene complacui*. Hæc in Chriſto ſuperexcellens excellentia, donorū gratiæ in membris ſuis veritatem non tollit: quod ſua commentitia imputatione ſuadere conantur hæretici.

27. *Qui habitabāt Hieruſalem, & Principes eius, hunc ignorātes, & voces Prophetarum, quæ per omne Sabbatum leguntur, iudicantes impleuerunt.*

Scripturarum lectionē vanè iactant hæretici.

QVia legis & Prophetarum per ſingula ſabbata in Iudæorum Synagoga lectio facta eſt, Eccleſias Catholicas taxare in præcedentibus hæretici interpretes voluerūt, quòd propter cantum Eccleſiaſticum ſuppreſſa in illis erat Scripturarum lectio. Eorum calumniæ eo loco ſatisfactum eſt. Nūc hoc loco aduertere contra horum tempo-

rum

tum hæreticos licet, quid frequēs & aſsiduæ Scripturarū lectio abſque legitima eius interpretatione, fructus adferat. Scripturæ inſciis, tametſi per omne ſabbatū legeretur, exprobrat hîc Paulus tam populo Hieroſolymitano quā populi Principib⁹, Scribis, & Sacerdotibus. Legebāt igitur aſsiduè Scripturas; ſed illa ſola lectio nullū illis fructū attulit: quia Chriſtū nihilominus cum omnī illa Scripturarū lectione crucifigebāt: imò & iuxta Scripturas illud ſe facere prætexebāt. *Nos* (inquiūt) *legē habemus, & ſecundū legem* Ioan. 19. *noſtrā debet mori.* Vana igitur hæreticorū iactantia eſt, legi quotidie ab eis Scripturas, ſana interim & orthodoxa earū interpretatione neglecta. Vidit iſtud hoc loco Caluin⁹ ipſe, & ait: *Docemur tali exemplo, etiāſi Dñs nobis per Scripturā illuceat, nō omnibus tamē eſſe oculos.* Nō ſola igitur ſufficit Scripturarum lectio. Sana, orthodoxa, Catholica, & Eccleſiaſtica Scripturarū expoſitio accedere debet. Legūtur hodie in conuēticulis hæreticorū ſingulis diebus Dominicis ac feſtis certa capita veteris ac noui Teſtamēti, iuxta ritū Eccleſiæ Anglicanæ (vt volūt) reformatæ. Imò legunt paſsim & promiſcuè omnes. Has garrula anus, has delirus ſenex, has ſophiſta verboſus, has vniuerſi iuuenes, puellæ, vxores, mariti præſumunt, laceranᵗ, docent antequam diſcant: ſed pari cum fructu qualem populus ac principes Iudæorum inde

decerpserunt. Christum in illis Iudæi non inuenerunt, sed occidendi materiam ex illis deprompserunt, Christianam doctrinam, qualem Christi Ecclesia his 1500. tenuit, corrumpendæ ac deprauandæ variam ex illis materiam veluti ex puris floribus noxia venena aranearum more exugũt & depromunt. Huius temeritatis ac præsumptionis hæreticæ documento hic locus est.

Et ne longè abeamus, videat, quæso, quilibet lector, quale toxicum ex hoc ipso loco elicere, & quale documentum priori penitus contrarium depromere Caluinus potuit. *Interea* (inquit) *notandum est, ad Scripturam nos reuocari, ne magnorum hominum authoritas nos decipiat. Nec est quòd sibi quisquam ex prauo aliorum sensu præiudiciũ faciat. Hortatur enim Antiochenos Paulus, vt cõtra laruatos Ecclesiæ præsules ex Scriptura iudicent. Ideo enim data est, vt legatur. Lectio autem non frustra à Domino instituta; sed vt inde pij omnes proficiant.* Hæc ille. Quum hic locus perspicuè doceat, ex praua Scripturarum intelligentia errores nasci, nec earum solam lectionẽ sufficere, ideóq; ex aliqua legitima authoritate earum sensum petendum esse; contrà ex eodem loco ostendere Caluinus vult, solam Scripturarum lectionem sufficere, ad solas Scripturas nos reuocari, magnorum hominum authoritate nõ esse quòd moueamur, aut ex aliorum sensu præiudicium pati. Deniq; Ecclesiarum

Caluini vox rebellis.

siarum Præpositos (quos laruatos Præsules vocat) ex ipsa Scriptura esse iudicandos. An non bonus hic hæreticus est, bonus rebellis & spurius Ecclesiæ filius, qui ad omnium *magnorum virorum contemptum*, totique Ecclesiæ bellum inferendum, classicum canit, qui priuatum quemque ad Scripturarum liberam vel licentiosam potiùs expositionem prouocat; aliorum omnium authoritate (ne sibi præiudicium faciat) penitus neglecta atque despecta? Sed huic spurio & allophylo rebelli, multa paucis respondemus. Scriptura data est vt legeretur, nec eius lectio frustra instituta: sed legi debet ab ijs qui intelligere possunt. Ad eius intelligentiam ante omnia fides sana prærequiritur. Ea qui carent, velamen ante oculos habent, vt Iudæi, Turcæ, Pagani, & hæretici omnes, quorum iudicium varijs erroribus præoccupatum, veritatem in illis nec videt, nec vult videre. *Deinde, quum Scriptura variam ex varijs causis difficultatem habeat, ex styli & phrasium obscuritate, vt tractatores Scripturarum longè doctissimi professi sunt, [a]Augustinus, [b]Hieronymus, [c]Basilius, [d]Tertullianus, & alij; ex rerum quas tractat altitudine & profunditate, vt notauit disertè [e]Augustinus; ex variorum sensuum fecunditate, vt omnibus patet; ac demum ex ipsa eius loquendi breuitate, vt idem passim annotauit [f]Augustinus; propter has causas,

Ecclesiæ totius contemptum docet Caluinus.

1. Scripturarum lectio quatenus capessenda.

*2.

a. De doctrina Christ. l. 2. c. 6. & epist. 1. 28 & 119. c. 21.
b. In Ezec. c. 45.
c. Epi. 75.
d. Aduersus Marc. lib. 4. c. 25
e. De doctr. Christ. lib. 4. c. 31.
f. De fide & operib. c. 9. & cō. lib 5. c. 9. Epist. 149. c. 6.

nec ipsa sana fides ad eius intelligentiam sufficit. Qui igitur Scripturas legendas dedit, earum quoque Interpretes constituit, non quemuis fidelem, sed ipsos Dei verbi Ministros, Pastores, & Doctores. Quod vt Caluinistis melius persuadeatur, ex ipso Caluino demonstrabimus. Tractans illum locum vbi Eunucho Philippus à Deo missus Scripturam Prophericam interpretatur, ita scribit: *Eunuchi exemplo adminiculis omnibus vtendum est, quæ Dominus ad intelligendum Scripturam nobis proponit. Phrænetici homines* εὐδοκιάσμους *è cælo petunt, & interea Ministrum Dei contemnunt, cuius manu regi debebant. Alij perspicacia sua freti, neminem audire, nullos commentarios legere dignantur. Atqui Deus subsidia, quæ nobis destinat, non vult contemni, & eorum contemptum impunè cedere non patitur. Atque hic memoria tenendum est, non modò datam esse nobis Scripturam, sed Interpretes simul & Doctores esse additos qui nos adiuuent. Hac ratione Philippum Dominus Eunucho potiùs destinauit quàm Angelum. Quorsum enim hic circuitus spectabat, quòd Angeli voce Philippum Deus accersit, non rectà mittit Angelum ipsum, nisi quòd ad audiendos homines assuefacere nos voluit? Hæc certè non vulgaris est externæ prædicationis commendatio, quòd Angelis tacentibus, in ore hominum vox Dei in salutem nostram personat.* Hæc ibi Caluinus. Rursum reuelationem Angeli tractans Cornelio factam, qua Petrum accersiri iubet, vt ab eo cog-

In com. in Acta cap. 8. ver. 31.

Ecclesiæ vocem in exponendis Scripturis audiendam.

noscat

noſcat quid eum facere oporteat, vnde ipſe ſaluus fiat, & domus eius tota, hunc in modum ſcribit Caluinus: *Rationi parum videtur consentaneum, quòd Doctoris partes non implet Angelus, ſed homini mortali munus ſuum reſignat. Maior enim oraculo fuiſſet authoritas, quàm quum illi Euangelium hominis ore prædicatur. Verùm ſicuti Chriſtus Paulo ſe per viſionem oſtendens, eius tamen docendi partes Ananiæ reliquit, vt prædicandi Euangelij miniſterium, quod Eccleſiæ ſuæ mandauit, tali exemplo ſanciret; ita nunc Angelus Petro locũ cedit, vt munus ſibi à Chriſto commiſſum exequatur. Ergo quiſquis vult eſſe Chriſti diſcipulus, & illuminari cæleſtis ſapiẽtiæ luce, ad externam hominum vocem, qua Chriſtus tanquã organo vtitur, & cui fidem noſtram vult eſſe annexam, attentum ac docilem ſe præbere non grauetur. Videmus enim quàm horrẽdis modis vltus ſit Dominus furioſam eorum ſuperbiam, qui contempta prædicatione reuelationes è cælo captarunt. Nam quum in hominibus audiri velit, nõ poſſunt ſine eius contemptu & contumelia ſperni Miniſtri apud quos verbum ſuum depoſuit. Ait enim: Qui vos audit, me audit: & qui vos ſpernit, me ſpernit. Interea probandi ſunt ſpiritus, ne audiamus abſque delectu quicumq; ſe Chriſti Miniſtros obtẽdunt. Sed quia fides ex auditu eſt, nemo ad eam perueniet, qui verbum prædicatum reſpuet atq; aſpernabitur.* Hæc iterum Caluinus claris & perſpicuis verbis, aliorũ locorum euidenti veritate compulſus, & tribus illis illuſtribus exemplis cõmotus (vbi ad Ana-

In com. in Act. c. 10. ver. 5.

Act. 9. ver. 10.

Luc. 10. ver. 16.

Rom. 10. ver. 17.

niam Paulus, ad Petrum Cornelius, ad Philippũ Eunuchus docendi destinãtur) agnoscit ac docet, non priuatam Scripturarum lectionem, nõ Angelicas aut immediatas à Deo reuelationes, media esse ad Scripturas intelligẽdas, fideique veritatem pernoscendam, aut sola, aut sufficientia, aut primaria: sed contrà, Ecclesiæ vocem in suis Ministris, Pastoribus, Doctoribus esse audiendã. Iam ergo videt ipse, tametsi Scriptura ideo data est vt legatur, tamen datos quoque esse diuini verbi Ministros qui eam exponant; necà quibuslibet ita legendam esse, vt eius interpretes audire detrectẽt. Rursum videt quàm improbè & temere hoc loco dixerit, *sic ad Scripturam nos reuocari, vt contra Præsules Ecclesiarũ ex Scriptura iudicare debeamus, & hoc à Paulo Antiochenos edoctos esse.* Nominat quidẽ Caluinus *laruatos Præsules*, & monet *ne magnorum hominum authoritas* nos decipiat, *nec ex aliorum prauo sensu præiudicium nobis* fieri debere. Sed hac ille larua & fuco vsus, veros Ecclesiæ Catholicæ Præsules, Pastores, Episcopos intelligit; *magnorum hominum authoritate*, veterũ Patrum consentientes Scripturæ expositiones designat: quas idcirco ille, quoties libet reijcit. *Praui sensus vocabulo* receptum in Ecclesia Catholica sensum notat, à quo ille semper abhorret, nouellũ suũ & profanum sensum, quoties hæresibus suis expedit, singulis Scripturis affingens. Quæ omnia ita se habere,

Caluinus ex seipso refutatur.

habere, ex nostris hisce Antidotis liquidò constat, & constabit adhuc in sequentibus magis. Tenẽdum igitur est, Scripturarũ sensum non ex sola lectione à quolibet cognosci, sed habere verã Dei Ecclesiam suos legitimos diuini verbi Interpretes quos audire oportet. Ita ex hoc loco, & ipsius Caluini non confessione modò, sed & luculẽta probatione, peruulgata illa omniũ hodie hæreticorum & famosissima sententia de Scripturarum innata quadam perspicuitate, deque Scripturæ intelligentia à quolibet eam attentiùs legente & meditante audacter sibi vendicanda, penitus concidit; penitus euersa iacet. Illa sola quæstio remanet, sítne solus Caluinus, aut qui illi adhærẽt, verbi Dei Ministri aut Interpretes legitimi. Qua in re aduersarios habẽt Caluinistæ nõ solùm Catholicos omnes maiorum suorum & totius antiquitatis vestigijs insistentes, (qui si veræ Ecclesiæ Pastores & verbi Dei veri Ministri atque Interpretes non fuerunt, caruit hactenus sua Ecclesia Christus, quæ sine vera diuinæ Scripturæ intelligentia consistere non potuit) sed etiam Lutheranos, Anabaptistas, Vbiquitarios, nouos in Polonia Arianos, Tritheitas, & Samosatenicos: qui omnes se solos pro verbi Dei veris Ministris & Interpretibus venditant.

Controuersiæ de religione hodie quales.

38. *Per hunc vobis remissio peccatorum annunciatur ab omnibus à quibus non potuistis in lege Moysi iustificari.*

Cap. vnico.

HÆreticorum proprium est quod de illis B. Iudas Apostolus scripsit: *Quæ autem ignorant, blasphemant.* Et si quis dogmata hodie controuersa animo percurrat, in plerisque sanè aduertet, sententias Catholicas ab hæreticis reprehensas, non nisi falsas esse suppositiones, vel ab illis calumniosè confictas, vel ex ignorantia partim crassa, partim affectata, animo conceptas. Eius rei exemplum in præcipuo ferè Christianæ doctrinæ capite de remissione peccatorum per Christum hoc loco se offert. Sic enim hic scribit Caluinus: *Refellitur hac particula impium Papistarum commentum, quo tradunt nõ nisi originale peccatum, & actualia quæ ante baptismum commissa sunt, purè & gratuitò per Christum remitti, alia redimi satisfactionibus. Atqui Paulus clarè pronunciat toto vitæ progressu nos per Christum iustificari à peccatis.* Et paulò pòst: *Fixum ergo maneat, iustitiam, qua donamur in Christo, non vnius diei esse vel momenti, sed perpetuam; vt sacrificium mortis eius quotidie nos reconciliet Deo.* Hæc ille. Doctrinam Catholicam aut non intellexit, aut bene intellectam calumniosè traducit. Recõciliari nos Deo per Christum per totam vitam, quoties in ea peccata prolabimur, quæ gratiam in baptismo datam

Catholicã religionẽ falsò traducit.

Reconciliatio per Christum quomodo semper necessaria.

rescin-

rescindunt, perpetua & constans Catholicæ Ecclesiæ doctrina est, fuitque semper: nec minùs gratuita est remissio peccatorum in Sacramento pœnitẽtiæ quàm in Sacramento baptismi, nam & pœnitentia absolutionem præcedens, remissionem peccatorum per modum meriti non consequitur, sed ad eam necessariò disponens, beneficio mortis Christi eam accipit; nec quæ absolutionem & remissionem peccati sequitur satisfactio, ea ad peccati remissionem quicquam facit, sed ad pœnæ tãtùm, peccatis remissis, exolutionem spectat. Hæc & passim à Theologis Catholicis traduntur, & iuxta manifestas Scripturas in Concilio Tridentino definiuntur. Relapso post baptismum Simone Mago, proponitur à Petro pœnitẽtia agenda, vt remissionem peccati consequatur. An Petrus propterea peccatum illud post baptismum commissum gratuitò à Christo remittendum negauit? Eum qui à prima charitate exciderat, iubet in Apocalypsi Ioannes *vt pœnitẽtiam agat, & prima opera faciat*. An quia ad pœnitentiã hortatur, remissionem per Christum gratuitam sustulit? Paulus lapsum fornicarium Corinthium *tradit Satanæ in interitum carnis, vt spiritus saluus fiat*. An illa hominis post baptismum relapsi talis vexatio & satisfactio gratuitæ per Christum remissioni aliquid præiudicabat? Sed malè habet impiũ Caluinum, quòd relapsis

Pœnitentiæ doctrina nõ tollit gratuitã peccatorum remissionem.

Act. 8.

Apoc. 2.

1. Cor. 5.

post baptismum ad remissionem peccatorum adipiscēdam pœnitentia præscribitur, satisfactio imponitur, sola recordatio baptismi & vna fides in Christum sufficere non docetur. Ita contra euidentes Scripturas suum impium commentum obtrudere contendit. Interim Papistarum commentum inclamat. Sed vetustissimorum & doctissimorum Patrum (non Catholicorum hodie commentum) hāc esse iuxta tam claras Scripturas perpetuam & constantē doctrinam, intelligat Lector. Pulchrè inter cæteros & appositè Basilius, Græcorum facilè doctissimus: *Deus pro remissione peccatorum nostrorum demisso vnigenito filio suo, quantum in ipso est, ea iam antè omnibus condonauit. Quoniam autem misericordiam & iudicium Propheta canit, necesse est vt ea quæ à Prophetis & ab Apostolis de pœnitentia dicta sunt, ea à nobis præstentur, vt appareant iudicia iustitiæ Dei.* Caluinus cum suis ita Dei misericordiam celebrant, vt iustitiam extinguant. Aliorū Patrum sententias vide apud Robertum Bellarminum. *At*, ait hoc loco Caluinus, *Paulus hic clarè pronunciat in toto vitæ progressu nos per Christum iustificari à peccatis.* Sanè quidem. Nec de hoc dubitauit Basilius, aut alij Patres, qui pœnitentiam & satisfactionem relapsis post baptismum necessariam esse docuerunt. Optimè quippe sciebant, tum cum tota hac pœnitētia & satisfactione non nisi beneficio

Pœnitentiæ & satisfactionis doctrina, omnium Patrum doctrina.

In Regul. breu. ad interr. 2.

Controu. tom. 2. de pœnitēt. lib. 4. cap. 8. & seqq. item cap. 14. & seqq.

beneficio mortis Christi gratuitam peccatorum remissionem dari, quando absque illo beneficio & fide in Christum nulla cuiusquam pœnitentia, nulla quantalibet satisfactio, aliquam peccatorum remissionem consequeretur, aut ad eam consequendam legitima esset dispositio. Optimè quoque sciebant, sic esse gratuitam per Christum peccatorum veniam, siue in baptismo, siue post baptismum, vt Christi mandatis obtemperādum sit. Quū baptismum Christus institueret, & in eo remissionē peccatorum polliceretur; ne quisquā ea sola remissione facta omnia in perpetuum salua ac tuta esse sibi persuaderet, & (vt Caluinus hîc loquitur) *iustitiam in baptismo à Christo donatam*, quæ iuxta illum nihil aliud quā remissio peccatorum est, *perpetuam esse, totaque vita permanere*, stante vna in Christum fide, adiecit Christus mandatorum suorum obseruationem necessariam. *Docentes* (inquit) *eos seruare omnia quæcumque mandaui vobis.* Quod optimè Paulus intelligēs alibi dixit: *Christus per passionem consummatus, factus est causa salutis omnibus obtemperantibus sibi.* Atqui mandatum Christi est non solùm istud, *Si vis ad vitam ingredi, serua mandata*; sed etiam illud homini post baptismum relapso, *Pœnitentiam age ab hac nequitia tua.* Hæc enim in Apostolo Petro Christi vox erat. Obtēperare Christo, est, nō solùm *voluntatē Dei Patris facere*, quod toties

Baptismi institutio & mādatorum obseruatio simul à Christo cōiuncta.

Matt. 28.

Heb. 5. 9.

Matt. 19.

Act. 8.

toties in Euãgelio iusſit, ſed etiam aliquando non faciẽtes, atque à prima charitate excidentes, pœnitẽtiam agere. Iuxta has Scripturas, veteres Patres gratuitæ per Chriſtũ reconciliationis nõ ignari, iubent relapſos pœnitentiam agere, ac diuinæ nihilominus iuſtitiæ ſatisfacere, quia *miſericordiam & iudicium* canit Deo Propheta regius. *Rogandus eſt Deus, & noſtra ſatisfactione placandus*, ait doctiſsimus & ſanctiſsimus Martyr Cyprianus. Et alio in loco veluti Caluinum in hac parte Nouatianũ (vt & alibi notauimus) perſtringens: *Miſerorum pœnitẽtiam mendaciorum ſuorum fraude corrumpunt, ne Deo indignanti ſatisfiat. Datur opera, ne ſatisfactionibus iuſtis delicta redimantur.* Hæc rurſum ille. Et adhuc ſemel: *Quid debeant facere peccatores, magiſteria diuina docuere: operationibus iuſtis Deo ſatisfieri*, &c. Nec ab eo differenter D. Auguſtinus: *Non ſufficit à malis factis recedere: niſi etiam de his, quæ facta ſunt, ſatisfiat Deo per humilitatis gemitũ*, &c. Sic & D. Gregorius: *Cogitandũ eſt magnopere, vt qui ſe illicita meminit commiſiſſe, à quibuſdam etiam licitis ſtudeat abſtinere, quatenus per hoc conditori ſuo ſatisfaciat.* Hæc tota ſatisfactio ipſi Deo facta, gratuitæ & perpetuæ per Chriſtum remiſsioni nihil præiudicat; tum quia à Chriſto habet hæc fidelium ſatisfactio vt Deus ea placetur; tum quia ſic per Chriſtum Deus mundum ſibi reconciliat, vt ab ipſo mundo variam obedientiam & iuſtitiam

Ser. 5. de lapſis.

Lib. 1. epiſt. 3.

Serm. 1. de eleemoſyna.

Hom. 50. cap 15.

Hom. 34. in Euangelia.

iustitiam flagitet; non solùm vt in filiũ eius credant, eiusque mortis beneficium agnoscant, sed etiam vt in omnibus eius voluntati obediant: ex quibus vnũ est, vt peccantes pœnitentiam agant, & dignos pœnitentiæ fructus proferãt. Sed hæretici horũ temporum sic Christum Redemptorem gratuitum prædicãt, vt Dominum & Magistrum non agnoscant. Beneficiũ mortis auidè amplectuntur; obedientiam, quam flagitat, abrenunciant. In eum credere parati sunt, eius mandatis obtemperare recusant. Pigri & mali serui sunt, de mensa Domini sui comedere volunt, operas illi suas præstare detrectant. Aiunt se tam beneficũ Dominum habere, vt omnia ab illo bona gratuitò accipiant, nullum ei obsequiũ exhibere teneantur. Modò pro Dño agnoscant, & eius se subditos profiteantur, de reliquo viuant vt volent, eius præcepta violẽt, voluntati quotidie resistant, totã familiam diuexent, quaslibet cuilibet iniurias inferant, omnia illis salua ac tuta sunt; quibus illud Augusti Cæsaris à ciue quodam Romano rusticè & tenuiter in prandio excepti, responderi potest: *Non putabam me tibi tam familiarem esse.* Certè isti satis familiariter Christo vtuntur. Sed væ illis. Alia & longè alia à Christo illis responsio dabitur: *Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum Cælorum. Discedite à me omnes operarij iniquitatis. Nescio vos.*

Hæretici hodie Christum ita Redẽptorem volunt, vt Magistrum nolint.

Matt 7. & 25.

Sed

Sed ad Caluinum redeamus. Impietati suæ prætextum adfert ex illis hîc Pauli verbis: *A quibus non potuistis in lege Moysi iustificari.* Sic enim ex illis ratiocinatur: *Tenendum memoria est, Iudæis mandatos fuisse legis ritus, vt eorum vsus quotidie in Ecclesia vigeret. Nam quot-quot erant legis ceremoniæ, totidem erant ad consequendam remissionem peccatorum exercitia. Eorum omnium si veritas & substantia reperitur in Christo, sequitur, non aliud delẽdis peccatis esse piaculum quàm eius mortem. Alioqui inter hanc & veteres figuras analogia nõ constaret.* Hoc est igitur Caluini argumentum. Veteris legis ceremoniæ erant quotidiana exercitia ad remissionem peccatorũ consequendam. Illis omnibus ceremonijs & sacrificijs successit mors Christi veluti vmbris veritas. Ergo sola mors Christi quotidianum & perpetuum piaculum est delendis peccatis. Respondeo, vtcumque maior propositio non est absolutè vera, quia nulla veterũ ceremoniarum exercitia, nulla sacrificia ad peccatorũ expiationem valebant, sed erãt tantùm *iustitiæ carnis*, fides autem veterum iustorum in Christum venturum, quã in illis sacrificijs & ceremonijs profitebantur, ad remissionẽ peccatorum valebat, quæ etiam fides contritione & pœnitẽtia nõ carebat; tamen illa dissimulata, & tota conclusione concessa, nihil contra Catholicam doctrinam priùs explicatã concluſit Caluinus. Christi enim mors quoti-

quotidianum est & perpetuum delēdis peccatis piaculū, sed sensu iam dicto; interueniente fide, pœnitentia, satisfactione. Imò & veteribus illis iustis sola mors Christi perpetuum erat & quotidianum delendis peccatis piaculum, sed interueniente fide in illum venturum, quam illis sacrificijs proteſtabātur & exercebāt, non sine cōtritione & satisfactione. Dato enim de pecoribus suis *sacrificio pro peccato*, iuxta legis præscriptum, tum peccatū suū aliquo modo confitebantur, tum de eo se pœnitere illa data oblatione profitebantur, quando cum peccati manēte affectu, & in peccato persistendi proposito, illa fidei suæ professio & legis obedientia, & externa ceremonia, ad remissionem peccatorum consequēdam inane & ludicrum fuisset exercitium. Cæterùm quia hanc fidei protestationem de Christo venturo in illis sacrificijs factam carnales Iudæi non intelligebant, vtpote cuius clarum & literale testimonium non habebant, vt ipse infrà docet Caluinus, imò illis suis externis sacrificijs ac ceremonijs, operibusque merè legalibus, iustificari se coram Deo, & omnium peccatorum remissionem consequi, sibi persuadebant; docet eos Paulus, non illis legalibus ritibus & ceremonijs in lege Mosis præscriptis, sed vno Christi sacrificio, *qui vna oblatione consummauit in æternum sanctificatos*, iustificari eos, & à peccatis liberari, idque

Leuit. 5. & Num. 5.

Vide Genebrardi scholia in Psal. 31. ver. 6.

Ad Act. cap. 26. ver. 22.

Hebr. 10. 14.

idque iuxta traditam ipsis à Patribus suis doctrinã, vt agnoscit Caluinus. Non aliud hîc docet Paulus quàm quod in epist. ad Hebræos prolixiùs tractat, quoad ceremonias legales; & in epist. ad Romanos, quoad ipsam mandatorum decalogi obseruationem multis disputat; & in epist. ad Galatas de vtroque scribit, quãquam de ceremonijs legalibus magis. Quæ omnia, fauente Christo, vitaque comite, in singulis postea locis cõtra hæreticorum corruptelas explicabuntur. Non ergo hac ex parte inter veteres ceremonias & Christi sacrificium analogia consistit, quòd sicut illæ veterum pecca is delendis perpetua exercitia erant, sic nunc Christi mors perpetuum piaculum est, vt Caluinus ponit; (nam iuxta hãc analogiam illa vetera sacrificia verè peccata delerent, sicut nunc mors Christi verè delet.) Sed hæc est veterum sacrificiorum & sacrificij crucis Christi tota analogia, quòd illa quidem typicè adumbrabãt mortem Christi, vnde fieret remissio; Christi verò mors verum sit omnibus peccatis delendis piaculum, vt Paulus ad Hebræos latè disputat. Non enim alia quærenda est veterum sacrificiorum analogia, quàm quæ vmbræ & typo conueniat; quando illa omnia merè vmbratica erant, siue *vmbram habentia futurorum, non ipsam imaginem rerum*. Est igitur vmbratica analogia, non realis. Ibi quotidiana erant sacri-

Loco citato.

Sacrificij Christi & veterum ceremoniarum analogia.

sacrificia vmbratica ad mortẽ Christi præsignificandam cum fide in Christum venturum coniuncta. Nunc absque vmbraticis vllis sacrificijs, quia veritas aduenit, ipsa fide Christi mortem tenemus. Nec sola fide tenemus, vt ex illa morte à peccatis iustificemur (in quo Caluiniani erroris cardo versatur) sed ex tota fidei obedientia eius mortis beneficium consequimur, quia mors illa Christi causa salutis facta est omnibus obtemperantibus illi. Deinde, vt mors illa in cruce semel peracta nobis applicetur, eiusque beneficio fruamur, perpetuam agimus, Christo hoc iubente, eiusdem mortis commemorationem, quæ quotidianum Christianorum sacrificium est, omnibus illis veteribus sacrificijs succedens, vt plurimis in locis docuit Sanctus Augustinus. *Veri* (inquit) *sacrificij caro & sanguis ante aduentum Christi per victimas similitudinum promittebantur, in passione Christi per ipsam veritatem reddebantur, post ascensum Christi per Sacramentum memoriæ celebrantur.* Et rursum: *Sacerdos est ipse offerens, ipse & oblatio, cuius rei Sacramentum, quotidianum esse voluit Ecclesiæ sacrificium: cùm ipsius corporis ipse sit caput, & ipsius capitis ipsa sit corpus, tam ipsa per ipsum quàm ipse per ipsam suetus offerri. Huius veri sacrificij multiplicia variaq; signa erant sacrificia prisca sanctorum, cùm hoc vnum per multa figuraretur. Huic summo verboque sacrificio cuncta sacrificia falsa cesserunt.* Hæc

Christi mortem sola fide non tenemus.

Contra Faustum lib. 20. cap. 21.

De Ciuit. Dei lib. 10 cap. 20.

Augustinus. Sic ab omnibus, à quibus in lege Moysi non poterant veteres iustificari, per Christi mortem quotidiano sacrificio commemoratam, à peccatis iustificamur.

39. *In hoc omnis qui credit, iustificatur.*

HIc quoque venenum suũ aspergit Caluinus, sed eo curatu facilius, quo vulgarius, & ipso penè vsu tritum. Ad hęc quippe verba sic commentatur: *Declarat Paulus quomodo potiantur homines iustitia Christi: nempe quum * fide illã recipiunt. Quod autem impetrat fides, nullis operum meritis consequimur. Quare non ambigua est Pauli sententia, iustificari nos sola fide: quam Papistæ non minùs obstinatè quàm acriter impugnant.* Respondeo breuiter: nam & ad Euangelium Ioannis huiusmodi sententias à Caluini toxicis repurgatas dedimus, & in epist. ad Rom. latiùs explicandi locus dabitur. Declarat Paulus primum & maximè necessarium medium quo homines iustificentur à peccatis suis, id est, vt Caluinus exposuit, liberentur & absoluantur ab illis, quum per Mosaica sacrificia ab illis liberari non possent. De illa iustificatione loquitur Paulus, vt proxima sententia luculenter docet; non autem de potienda iustitia Christi, vt ex ea nos iusti denominemur ac simus. Nec loquitur * de fide Christi iustitiam recipiente; figmentum hoc Caluinianum est; sed

*Mẽdaciũ putidum.

*Fides Christi iustitiam recipiẽs figmentum Caluini.

sed loquitur de fide qua in Christum credimus, vt à peccatis liberemur: quia videl. *sine hac fide impossibile est placere Deo.* Quo in loco impostura Caluiniana aduertenda est. In priori sententia, *A quibus peccatis non potuistis in lege Moysi iustificari*, exponit, id est, liberari & absolui; iam in hac proximè subsequenti sententia, *Qui credit, iustificatur*, exponit, *Christi iustitiam recipit.* Atqui Christi iustitiam recipere nulla Scriptura affirmat. Aliud etiam est, à peccatis per Christum liberari & absolui; aliud, Christi iustitiam recipere nobis imputatam. Nullo enim alio sensu iuxta Caluinum recipimus. Deinde si, *Qui credit, iustificatur*, hunc sensum facit, Fides recipit iustitiam Christi, & sola impetrat iustificationem; ergo & illa Pauli verba, *Factores legis iustificabuntur*; item illud Pauli, *Spe salui facti sumus*; atque illud Ioānis, *Qui manet in charitate, manet in Deo*; hunc sensum habebunt, Legis obseruatio, spes, charitas, Christi iustitiā recipiunt, & sola iustificant: nisi fortè saluum esse, & manere in Deo, minùs valeant quàm iustificari. Quæ igitur nunc sequūtur, *Quod impetrat fides, nullis operum meritis consequimur, ideòque sola fide iustificamur*, manendo in sensu de recipiendo iustitiam Christi, nihil ad huius loci sententiam faciunt. Loquendo de absolutione & liberatione à peccatis, Pauli sanè sententia ambigua non est, omnes ex fide in Christum à

Heb. 10.

Impost. Caluiniana.

peccatis absolui. Sed istud non magis solam fidem iustificãtem probat, quàm Scriptu-
1.Petr. 4. ræ citatæ, itemque illud, *Charitas operit multitudinem peccatorum*, solam legis obseruantiam, solam spem, solã charitatem peccatorum esse remedium & sola iustificare conuincunt. Pauli sententia nec ambigua nec obscura, sed luce meridiana clarior est, fidem, qua iustificamur, non esse solam fidem, quam hæretici hodie omnes non minùs obstinatè quàm acriter propugnant; sed esse
Gal. 5. *fidem quæ per dilectionem operatur*, id est, non solùm quæ habet dilectionem adiunctam, (per quam rimam euadere Caluinus putat) sed quæ *per charitatem*, beneficio & virtute
1.Cor.12. charitatis (quæ maior est fide) iustitiam & salutem operatur; quam sine charitate nec operatur nec operari potest, sed planè ad salutem & omnem iustificationem inanis &
Iac.2. mortua est, non secus quàm corpus sine spiritu vitæ mortuum cadauer est.

48. *Et crediderunt quotquot præordinati erant ad vitam æternam.*

MVlta hîc congerit Caluinus partim vera, partim falsa, vt ex admixtis veris, quæ falsa sunt, & minùs aduertantur, & facilius ac probabilius lectoris animo insinuentur. Totam eius orationem vtcumque prolixam quàm fieri potest paucioribus expendam. Habet enim de electionis certi-

tudine

tudine & fide speciali totius doctrinæ Caluinianæ summã veluti in vnum collectam. *Notanda*, inquit, *est restrictio, quum refert Lucas credidisse non ad vnum omnes, sed qui ordinati erãt ad vitam.* Vera quidem est hæc restrictio: sed veram eius causam non designat Caluinus, vt mox dicetur. Pergamus interim: *Minimè autem dubium est, quin Lucas ordinatos vocet, qui gratuita Dei adoptione electi erant.* Verissimum est & istud. *Ridiculum enim* (inquit) *est cauillum, referre hoc ad credentiũ affectum, quasi Euangelium receperint qui animis rite dispositi erant.* Hæc quidem Lucæ verba eò referre ridiculum est, qui de eorum, qui crediderunt, dispositione nihil hîc loquitur. Aliæ tamen Scripturæ eos Euãgelium recipere, qui animis rite dispositi sunt, apertè docent, qualis inprimis Cornelius erant, *cuius orationes & eleemosynæ sic Deo acceptæ erant*, vt earum intuitu ad fidem Euangelij vocaretur; quod nuper latè explicatum dedimus. Rursum Christus de hac animorum recta dispositione ad fidem Euangelij recipiendam clarissimè dixit: *Si quis voluerit voluntatem Patris mei facere, cognoscet de doctrina, vtrũm ex Deo sit, an ego à me ipso loquar.* Rursum: *Qui ex Deo est, verba Dei audit.* Vbi ex Deo esse, opponit Christus, ei quod est, *ex patre Diabolo esse, & opera Diaboli facere*; vt nec illud electionem nec istud reprobationem designet; sed illud eos notet qui Dei volũtatem faciunt, istud

Dispositio recta ad recipiẽdum Euangelium requiritur. Act. 10.

Ioan. 7.

Ioan. 8.

eos apertè demonstret qui opera diaboli faciunt. Cæterùm nec Cornelij orationes & eleemosynæ, nec qui ante fidem Euangelij voluntatem Dei faciunt, vel sine speciali Dei gratia ita animis dispositi erant, nec ex eiusmodi dispositione veluti ex merito aut causa vocationis efficaci ad fidem Christi vocantur; sicuti circa Cornelij vocationem explicatum reliquimus. Quam etiam ob causam hanc rectam animorum dispositionem rariùs Scriptura commemorat; Dei autē electio, & præordinatio gratuita, vt hîc à Luca, & frequenter à Paulo, crebriùs in doctrina Euangelica percensetur. Hoc necessario præiacto antidoto, pergamus nunc ad Caluini immixta paucis sanis venenata multa axiomata. *Nec dicit Lucas fuisse ad fidem ordinatos, sed ad vitam; quia Deus suos ad vitæ æternæ hæreditatem prædestinat.* Verum quidem istud est: sed an negari potest, quòd ad ipsam quoque fidem suos præordinat? dicente Paulo, *Quos prædestinauit, hos & vocauit, & iustificauit, & glorificauit.* Tametsi igitur Lucas de solo vltimo prædestinationis effectu hîc loquatur, verum tamē est alios quoque effectus prædestinationis esse, quos aliæ Scripturæ describunt, ideoque electos non solùm ad vitam, sed etiam ad fidem fideique; bona opera prædestinari. *Docet autem hic locus* (ait Caluinus) *fidem non esse humanarum virium, sed ab electione Dei pendere.* Respondeo:

Rom. 8.

Prædestinationis effectus nō solùm vita æterna, sed & fides, fideique opera

Fides

Fides quidem non est humanarum virium, quia Dei donum est; nec tamen ab electione Dei ita pendet, vt fidei actum aut ipsa electio conferat, (quũ electio nihil in electo ponat, sed ponendum præordinet) aut soli electi producant: de quo mox plura. Sed fides electorum sic ab electione pendet, vt quos ex proposito vocat Deus ad fidem, illorum quidem fides ab æterno præordinata ideoque infallibilis sit, non tamen in ipso credẽte, nisi ex hypothesi necessaria, sed absolutè libera: vtpote opus non solius gratię, sed etiã liberi arbitrij, vt in alio huius operis loco contra Caluinũ ostensum est. Quibus ita explicatis; quæ sequuntur, facilius expedientur. *Et certè* (inquit) *quum totum hominum genus cæcum sit & contumax, hærent in natura nostra morbi isti, donec Spiritus gratia corrigantur. Correctio autem non nisi ex fonte electionis fluit.* Falsum hoc postremum, quia multi corriguntur non electi ad vitam æternam: & proxima ac propria correctionis causa est non ipsa electio æterna, sed gratia in tempore data. Probare tamen vult quod dicit. *Nam* (inquit) *quòd ex duobus qui promiscuè eandem doctrinam audiũt, alter docilem se præbet, alter perstat in sua malitia, non ideo fit quòd natura differant, sed quia priorem illuminat Deus, alterum pari gratia non dignatur.* Aduerte quod probare volens correctionem naturæ ex fonte electionis fluere, non de electione æterna, sed

Electorũ fides quo modo ab electione pendet.

Ad Ioan. cap. 1. v. 12

Naturæ correctio ex fonte electionis non fluit.

de gratia illuminante in tempore data disputat. Ita quod priùs dixit, hac subiuncta ratione neutiquam probauit. Discrimen verò quod ponit à parte gratiæ verum est, si parem gratiam intelligamus: videl. non ipsos præuenientis gratiæ motus in se pares, sed eorum parem congruitatem. Pari enim gratia quoad ipsos motus in se quidam excitati conuertuntur, quidam non, quod de Tyrijs & Sydonijs futurum fuisse pronunciat Saluator, si eosdem gratiæ motus sensissent quos Capharnaitæ & Bethsaiditæ senserant. Nempe quia ad illorum conuersionem congrua media fuissent, quæ istis tametsi sufficientia, non tamen cõgrua erant, ideo que inefficacia. Deinde, sicut hîc discrimen ponitur à parte gratiæ, sic etiam verum discrimen poni potest à parte liberi arbitrij à gratia præueniente moti, excitati, adiuti: quale ponit Augustinus inter duos æqualiter per omnia affectos & tentatos; quorum alter conspecta muliere castitatem seruat, alter non seruat.

Gratiæ paritas cum effectu impari.

De ciuit. Dei lib. 12 cap. 12.

Pergamus cum Caluino. *Fide quidem* (inquit) *efficimur filij Dei; & fides, quantum ad nos spectat, salutis est ianua & principium: sed altior est Dei respectus. Neque eligere nos incipit ex quo credimus, sed adoptionem suam, quæ occulta erat, fidei dono obsignat in cordibus nostris, vt manifesta & rata sit.* Hîc iam apertiùs se prodũt venenata Caluini mysteria. Deus quidem eligere nos non

non incipit ex quo credimus, quia quos elegit, ab æterno elegit, sed in ipsa sua electione non nisi in ipsum credituros ad vitam æternam elegit, fidemque in Christum cum reliquis fidei operibus vitæ æternæ cõsequendæ media fore præuidit; & sicuti præuidit, præordinauit. Ita fons fidei aliarumque virtutum in electis non ipsa electio ad gloriam est, sed ipsa huiusmodi virtutum cum doctrinæ gratiæ adiutorio operatio libera, ab ipso Deo (secundùm nostrum modum intelligendi) priùs præuisa quàm præordinata: nam ipsam præordinationem seu prædestinationem necessariò præcedit præscientia; non quidem vt alterius causa aliqua, (facta enim omnium bonorum operationum, mediãte eius gratia si daretur, præuisione, potuit liberè & iustè gratiæ suæ auxilia non prædestinare) sed quia præscientia quum sit actus intelligentiæ diuinæ necessarius, prædestinatio verò & electio actus liber, ille hunc necessariò præcedere à nobis intelligitur: & licet prius ac posterius in actionibus diuinis non est, ordo tamen est. Prædestinationem præcedit præscientia.

Sed magis venenatũ est quod sequitur. *Adoptionem* (inquit) *suam Deus quæ occulta erat, fidei dono obsignat in cordibus nostris, vt manifesta & rata sit*. Certitudinis gratiæ & electionis cuiusque in particulari quam sibi finxerunt Caluinistæ, hæc vna sententia radix & fun-

Electionis certitudo Caluiniana euertitur.

damẽtum est. Atqui ab omni veritate alienam illam esse, hoc vno argumento inuictè demonstratur, quia multi fidei donum acceperunt qui reprobi fuerunt, non electi; videl. *naufragantes à fide*, vt Paulus loquitur. 1. Tim. 1. 19. Donum igitur fidei quum sit reprobis & electis commune, Dei adoptionem in cordibus credentium obsignare, vt manifesta ac rata sit, id est, vt omnes credentes se esse electos manifestè cognoscant, nullo modo fides potest. Falsum quippe in valde multis & fallax signaculum esset. Ponit quidem Caluinus, vt consequẽter loquatur, vnicam electorum fidem, & negat reprobos vera fide credere vel credidisse. Sed hoc portentosum eius paradoxum, vt alibi sæpe in Antidotis hisce nostris, sic & suprà in exemplo Simonis magi validè refutatũ reliquimus. In alijs quoque diuinarum Scripturarum locis illam refutandi occasio dabitur. Hoc igitur eius axiomate euerso, cætera quæ sequuntur sua sponte corruunt. *Non mirum igitur* (inquit) *si non omnes promiscuè Euangelium recipiant; quia tametsi externa hominis voce omnes ad fidem inuitat Deus, non tamen efficaciter vocat per Spiritum suum, nisi quos seruare decreuit*. Totum hoc falsum apparet, quia multi etiam efficaciter per Spiritum Dei vocantur, & electionis gratiæ participes fiunt, quos finaliter tamen seruare Deus non decreuit: qui (vt Paulus loquitur,) *postquam semel illuminati sunt*,

In Ioan. cap. 15. v. 2. & 9. & cap. 20. vers. 28. Suprà Act. 8. ver. 13.

Heb. 6.

sunt, & gustauerunt donum cæleste, & participes facti sunt Spiritus S. prolapsi tamen sunt, &c. Pergit Caluinus: *Iam si fidei & salutis causa est Dei electio qua nos ad vitam ordinat, nihil dignitati & meritis residuum fit.* Cui respondeo: Si fidei & salutis causa non est sola Dei electio qua nos ad vitam ordinat, sed fidei quidem causa Dei gratia gratuita, cui tamen homo cooperetur; salutis verò causa ipsa opera fidei ac iustitiæ ex Dei gratia & hominis libera volũtate promanantia: profectò dignitati & meritis iustorum multũ residuum est, videl. *merces vitæ æternæ, & corona iustitiæ, quam reddet illis iustus Iudex.* 2. Tim. 4. Nunc conclusionem audiamus. *Teneamus ergo* (ait Caluinus) *quod dicit Lucas, priùs ordinatos fuisse ad vitam, qui fide insiti in Christi corpus, arrham & pignus adoptionis suæ in eo recipiunt.* Tenendum sanè quod dicit Lucas, illos credentes, de quibus hîc loquitur, præordinatos ad vitam fuisse. Sed non dicit Lucas omnes credentes præordinari ad vitam, quod ex eo colligit Caluinus. Non dicit fidem esse arrham & pignus adoptionis quæ ad solos electos pertinet, quod vult Caluinus. Sed neque quod de illis tunc ex Pauli prædicatione credentibus Lucas dicit, *præordinatos illos fuisse ad vitam æternam*, necesse est intelligere vel ex certa reuelatione Lucam hoc dixisse, illos omnes in particulari de numero prædestinatorum fuisse, sed hoc ab eo quasi cõiecturaliter vel ex pia

Impostura Caluini & collecta fallaces.

ex pia charitate & confidentia dictum esse,
Philipp.6. (sicut Paulus ad suos Philippenses dixit: *Certus sum*, id est, bene confido, *quòd qui cœpit in vobis bonum opus, perficiet vsque ad diem Christi*;) vel nullos alios credidisse quàm qui ad vitam præordinati erant; sed hoc à Luca adiectum fuisse tanquam argumẽtum probabile præordinationis ad vitã, quum tam pauci essent qui Paulo crederent, & fidem Christi tanta auiditate & zelo in tanta contradicentium multitudine profiterentur. Sanè sicut Lucas non nisi vnum posuit prædestinationis effectum, fidem scilicet, seu vocationem ad fidem, reliquos effectus tacens, quia ille quasi primus est prædestinationis effectus; sic illos potissimùm credentes commemorat quos ex magnitudine fidei præordinatos ad vitam esse apparebat, quasi magis illustres Paulinæ prædicationis effectus, alios tacẽs qui crediderunt quoque, sed præordinationis ad vitam tam illustria signa & testimonia non habebant. Cæterùm quicquid hac de re sit, non dixit Lucas omnes credentes ad vitam præordinari, vel nullos alios credere quàm qui ad vitam præordinantur, quæ ex eius verbis perperam Caluinus colligit.

Pergamus adhuc cum Caluino: *Vnde etiam colligimus quid per se valeat Euangelij prædicatio. Neque enim fidem in hominibus reperit, nisi quia Deus, quos elegit, intus vocat, & qui priùs sui erant, ad*

ad Christum trahit. Vera hæc consequentia esset; si non alios credere Lucas dixisset quàm qui ad vitam præordinantur. Nunc quia id non dixit, sed illos tantùm credentes, de quibus loquitur, ad vitā præordinatos fuisse scripsit, consequentia nullam vim habet, nulla veritate subsistit. Euangelij sanè prædicatio adhuc incredulis facta, vt hoc loco, fidem in hominibus non reperit, sed generat; non quia semper electi sunt qui intus edocti credunt, sed quia non foris tantùm externa prædicatoris voce, verùm & interna diuini Spiritus operatione docētur, siue reprobi sint, fidemque finaliter amissuri; siue electi sint, & finaliter perseueraturi. *Isdem verbis* (ait Caluinus) *simul docet Lucas, fieri non posse vt quisquam ex electis pereat. Dicit enim credidisse non vnum vel paucos electos, sed quotquot electi erant*. Est quidem verissimum nullum ex electis perire posse; sed quum Lucas non nisi de illis paucis loquatur qui ad primam Pauli prædicationem crediderunt, id ex Lucæ verbis colligi non potest. Sequitur in Caluino: *Quamuis enim nobis ignota sit Dei adoptio vsquedum eam fide percipimus; in arcano tamen eius consilio dubia vel suspensa non est: quia omnes, quos pro suis habet, filij sui præsidio tutelaque commendat, qui in finem vsque fidelis manebit custos. Vtrumque membrum cognitu necessariū est*. Tota hæc oratio vera est, eo mēbro excepto, *vsque dum eam fide percipimus*.

Neque

Neque enim adoptionem Dei æternam, & ex electione profectam, fide percepimus, quasi, quicunque credit, is statim ex numero electorum sit; sed quàdiu in hac vita peregrinamur, omnibus credentibus ignota est sua electio & prædestinatio ad vitam, nisi specialiter à Deo cuiquam reueletur. Quod olim ex* Augustino, qui & huius ignorantiæ saluberrimam causam reddit, ostendimus. Pergit Caluinus: *Quum electio fide superior statuatur, non est quòd sibi quicquam in vlla salutis suæ parte homines arrogent.* Quomodo electio sit fide superior, & quòd ab electione sola, fides non pendeat, ideoque præter electionem tam fides quàm fidei opera salutis nostræ causa sunt, in præcedentibus explicatum est, simulque ostensum, multum esse ex parte ipsorum hominum quod ad salutem cõferat, quatenus diuinæ gratiæ tam in credendo quàm in rectè operando cooperantes, suæ salutis cooperatores homines sunt. Videamus tamen quæ sequuntur. *Nam si fides* (ait Caluinus) *in qua consistit salus, quæ nobis gratuitæ Dei adoptionis testis est, quæ nos Christo coniungit, & vitam eius facit nostram, qua Deum cum sua iustitia possidemus, qua denique recipimus sanctificationis gratiam, extra nos fundata est in æterno Dei consilio, quicquid habemus bonorum, gratiæ Dei, quæ nos vltro præuenit, acceptum ferre necesse est.* Respondeo: Si fides, quicquid & quantumcumque de illa prædicetur, non est

Electio in hac vita incognita

Ad Ioan. cap. 10. ver. 28.

* De corrept. & grat. c. 13.

Fidei elogia iuxta Caluinũ.

est extra nos fundata in solo æterno Dei consilio, sed est opus nostrum qui credimus, qui excitanti ad fidem Deo liberè consentimus & cooperamur: profectò tam fides ipsa quàm opera fidei, solius quidem gratiæ Dei dona sunt (quatenus gratia Dei prævenit, & prior nos excitat,) sed quatenus à gratia excitati & adiuti eidem liberè cooperamur, non solùm Dei dona, sed & opera nostra sunt, nosque saluti nostræ cooperamur, vnde & gloriari licet, sed in Domino, quia potestas in homine est credēdi, & voluntatem suam in melius mutandi; sed hæc potestas nulla esset, nisi à Deo data esset. Quæ omnia nuper explicata reliquimus. Iam quæ Caluinus hîc de fide deprædicat, pleraque falsa sunt, & diuinis Scripturis aduersantia. *In qua* (inquit) *consistit salus*. Nec in sola fide cōsistit salus, nec aliter in fide quàm veluti in principio & fundamento. *Quæ nobis*, inquit, *gratuitæ adoptionis testis est*. Non est sola fides gratuitæ adoptionis testis, sed multo magis ipsa charitas *diffusa in cordibus nostris*, secundū quā propriè *Spiritū adoptionis accepimus, & non spiritum seruitutis in timore*. Fides quoque per charitatem operans non est testis adoptionis in sensu Caluini, id est, electionis æternæ, sed est testis præsentis adoptionis temporalis, & *initium substantiæ Christi* (vt Paulus loquitur) *quod si ad finem vsque firmiter tenemus, participes Christi* erimus in gloria, sicut nunc sumus

Eadem Scripturis repugnātia. 1.

2.

Fides quo modo testis gratuitæ adoptionis Rom. 5. Rom. 8.

Heb. 3.

sumus in gratia. *Quæ nos* (inquit) *Christo coniungit*. Verum hoc sanè quatenus coniunctionis principiũ est; sed coniunctionis perfectio charitas est, iuxta illud Ioannis: *Qui manet in charitate, manet in Deo, & Deus in eo.* Quod Christus luculentiùs expressit: *Si quis diligit me, sermonem meum seruabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus.* *Quæ* (inquit) *vitã Christi facit nostram.* Nulla Scriptura sic loquitur: prophana est vocum nouitas. Nec fides nec charitas vitam Christi facit nostram; sed per fidem & charitatem nos in Christo viuimus, & vita nostra spiritualis ex spiritu Christi viuit, quatenus dona gratiarum ex sua plenitudine Christus nobis cõmunicat. Sed vita Christi & plenitudo vitæ in Christo soli Christo propria est, *qui non ad mensuram accepit Spiritum*: nobis autem *secundùm mensuram donationis Christi* diuisit Deus. Hæretici hodie in se ipsis gratiarum nihil, quicquid tamen in Christo est, habere volunt: in altero ingrati & mendaces, in altero præsumptuosi & audaces. Ingrati sunt Deo, & *mendacem Deum faciunt, qui non credunt Deo* in Scripturis loquenti, *Effundam de Spiritu meo super omnem carnem; Diffusa est charitas in cordibus nostris; Spiritũ S. effudit in nos abunde, Pleni estis dilectione*: & alia innumera. Præsumunt verò, quicquid Christus in se plenitudinis habuit, id suũ esse, id illis imputari, id ad fidei

Fides quo modo coniungit nos Christo. 1. Ioan. 4.

Ioan. 14.

4.

Christi vita non fit per fidem nostra.

Ioan. 3.

Ephes. 4.

Hæretici hodie ingrati & audaces.

1. Ioan. 3. 34.

Esai. 44. 3 Ioel. 2. 28. Rom. 5. 5. Tit. 3. 6. Rom. 15. 14.

dei suæ commentitiæ mandatum esse. Sic seipsos miserè & alios nequiter decipiunt. Eiusdē farinæ est quod sequitur: *Qua Deum cum sua iustitia possidemus*. Nefarij homines iubentur *quærere regnum Dei, & iustitiam eius*. Iubentur *in timore & tremore suam salutem operari*. Iubentur *seruire Deo in sanctitate & iustitia coram ipso omnibus diebus vitæ suæ*. Illi contrà respondent: Non est nobis hic labor necessarius. Te ipsum cum tua iustitia sola fide possidemus. Credimus te totum nostrum esse. Saluares est. An hoc hominum genere quicquam aut contra Deum magis rebelle, aut importunius aut magis nefarium est? vnum adhuc fidei elogium addit Caluinus. *Qua denique* (inquit) *recipimus sanctificationis gratiam*. Quæ hoc Scriptura docet? Aut quid hæc verborum nouitas sibi vult? Sanctificationis gratiam à remissione peccatorum distinguere, & alteram iustificationis nostræ partē constituere solet Caluinus, vt in epist. ad Rom. videbimus; eamque definire, *nouam Spiritus regenerationem*, siue nouam in Christo creaturam. Age igitur. An hanc sola fide recipimus? An hanc sola fides constituit? An vt homo Spiritu regeneretur, vt noua fiat creatura in Christo, sola fides facit? Sanctificationis gratia, siue noua creatura in Christo, nihil aliud iuxta Paulum est, quàm *in nouitate vitæ ambulare, vtrà nō seruire peccato, mortuos quidem esse peccato, vt*

5. Matth. 6. 33. Philip. 2. 12. Luc. 1.

Hæretici hodie Christo contradicunt.

6. Sanctificationis gratia fide non recipitur.

Rom. 6. v. 4. 6. 11. 12. 13. 19.

to, vt non regnet in mortali corpore nostro ad obediendum concupiscentijs eius, exhibere nos Deo tanquam ex mortuis viuentes, & membra nostra arma iustitiæ Deo: denique exhibere membra nostra seruire iustitiæ in sanctificationem. Hæc est iuxta Paulũ sanctificationis nostræ gratia. Quid? An hoc totum vna fide recipimus? An quicumque credit in Christum, ille sanctificationis gratiam recepit? Ille totus (quantum ad salutem necesse est) sanctus & sanctificatus est? Planè iuxta Caluinum ita se res habet. Mysterium enim doctrinæ eius est, nos sanctificari in Christo & per Christum, non quatenus aliqua in nobis affectuum renouatio & sanctificatio inhęret, sed quatenus sanctificationem omnem, quæ in Christo erat, nobis imputatam fide recipimus. *Quare* (inquit) *fide iustificamur? Quia fide apprehendimus Christi iustitiã, qua vna Deo reconciliamur. Hanc verò apprehendere non possis, quin & sanctificationem simul apprehendas. Nullum ergo Christus iustificat, quem non simul sanctificat. Sic in Christi participatione, qua iustificamur, non minùs sanctificatio continetur quàm iustitia.* Tenemus iam Caluini sensum. Sãctificationis gratiam vna fide recipimus, quia sanctificationem, quæ in Christo erat, vna fide apprehendimus. Sicuti iustitia Christi nobis imputata remittũtur peccata, vt reconciliemur Deo, sic sanctificatione Christi nobis imputata sanctificamur coram

Sanctificamur imputatiuè iuxta Caluinũ.

Institut. lib. 3. c. 16 num. 1.

ram Deo. Vtramque autem fide recipimus, quia vtramque fide apprehendimus. Ita nihil pensi habuit Caluinus, quid de sanctificatione nostra Paulus scripsit. Reiecta Pauli doctrina, quòd *seruimus iustitiæ in sanctificationem*; sui cerebri commentum obtrudit, quòd Christi sanctitatem fide apprehendimus in sanctificationem. Sed neminem Christianum tam dementem arbitror, qui nefarium Caluini figmentum Apostolicæ doctrinæ anteponat. Tot ille modis in præpostera fidei prædicatione contra sanæ fidei doctrinam peccauit.

Audiamus reliqua. *Rursum* (inquit) *quia multi perplexis ac spinosis imaginationibus se implicant, dum salutem suam in abdito fidei consilio scrutantur, discamus ideo fide approbari Dei electionem, vt se mentes nostræ ad Christum conuertant, tanquam electionis arrham; nec aliam certitudinẽ quærant, quàm quæ nobis in Euangelio patefacta est. Sufficiat (inquam) nobis hoc sigillum, quòd quisquis credit in Filium Dei vnigenitum, vitam æternam habet, Ioan. 3. 39.* Hæc hactenus Caluinus. Sigillum secreti sui nobis aperuit. Vt omnis dubitatio, omnis perplexa & spinosa imaginatio de salutis certitudine remoueatur, vt vnusquisque se de numero electorum esse certissimè credat, hoc vnum sufficit, quòd iam in Christum credit, quòd fide donatus est. Et quare rem tantam, tam arduam, tam

Prædestinationis Caluinianæ sigillum, semel credere.

sublimem, à qua vna tota hominis æternà salus pendeat, ex vna & sola fide in Christum certissimè & infallibiliter pendere docet tam confidenter Caluinus? *Quia*, inquit, *sufficere nobis debet hoc sigillum, hæc arrha, hæc obsignatio*, hæc certa promissio & reuelatio, qua dixit Ioannes Baptista: *Qui credit in Filium Dei, habet vitam æternã.* Ego credo in Filium; ergo habeo vitam æternam. Itáne, Caluine, hoc vnum nobis sufficit sigillum, vt de electione nostra ad salutem infallibiliter certi ac securi simus? Quàm tu nobis facilem, planam, ac compendiosam ad cælum viam paras! Quid enim facilius, quàm credere in Filium Dei? Aut quis Christianus, fidei suæ symbolum ex animo & firmiter tenens, non credit in Iesum Christum Filium Dei vnigenitum? Si hoc vnum sufficit sigillum, vt quid alia vel credimus, vel facimus, vel quærimus, vel inuestigamus, vt salui simus? Te igitur authore, reliqua abijciantur omnia; valeant Sacramenta; ablegentur ad alios populos Dei mandata; tota vitæ nouitas despiciatur; Dei cultus siue externus siue internus negligatur; tota reliqua doctrina conticescat, hoc vnum sigillum teneamus fortiter: Credo in filium Dei; ergo habeo vitam æternam. Quòd si verò illa verba, *Qui credit in Filium Dei, habet vitam æternam*, nec alijs fidei articulis tot ac tantis necessariò

Ioan. 3.

creden-

credendis, nec ipsis diuinis Scripturis agnoscendis, nec Sacramentis religionis nostræ retinendis, nec cultui diuino, nec vitæ nouitati aut mandatorum Dei obseruationi prę-iudicant, sed ad vitam æternam consequendam tam alia præterea multa & credenda, & retinenda, & facienda, Scriptura nos docet; qua temeritate & impietate, illa vna sententia, veluti *totius salutis nostræ sigillum ad salutem sufficiens*, ab impio & audaci isto hæretico, quem hodie tam multi sequuntur, affirmatur? Cur non potiùs commodũ aliquem & reliquis Scripturis cõuenientẽ sensum piè & humiliter amplectimur? Nempe, *qui credit in Filium Dei, habet vitam æternam*, sicuti non in re, sed in spe (*gloriamur enim in spe gloriæ filiorum Dei, & hæredes sumus secundùm spem vitæ æternæ*) sic non in toto, sed ex parte, quia ad eam adipiscendam vnum titulum ac primum gradum habet: nisi malis illo verbo, *Qui credit in Filium*, ipsam fidei perfectionem, fidẽ videlicet charitate formatam intelligere. Ceterùm hæc verba apud ipsum Ioannem latiùs tractauimus; sicut & alia his similia: *Qui credit in eum, nõ iudicatur*. Vtrobique Caluini impietatẽ iugulauimus. Vide etiã quę ad similia Christi verba Ioan. 3. latiùs disputauimus in Prompt. Cathol. in fer. 2. Pentecostes. Sicut hoc in loco solito prolixior & accuratior Caluinus fuit, to-

Rom. 5. Tit. 3.

In Antidotis Euãgel. ad Ioan. c. 3. v. 18. & 36.

tum quasi suum venenum circa specialis fidei & electionis certitudinem in vna pagella effundens, ita eius omnia vestigia persequi, & singulis toxicis sua antidota apponere, operæ pretium duxi.

CAP. XIIII.

12. *Sacerdos Iouis, qui erat ante ciuitatem, tauros & coronas ante ianuas offerens, cum populis volebat sacrificare.* 13. *Quod vbi audierunt Apostoli, Paulus & Barnabas, conscissis tunicis suis exilierunt in turbas, clamantes:* 14. *Viri, quid hæc facitis? & nos mortales sumus similes vobis homines.*

EXVLCERATISSIMVM in Caluini pectore maleuolētiæ vlcus ad quemlibet contactum in saniem erumpit: imò & leui quouis aspectu aut specie potiùs atque apparētia leuissima motum, à verbis maleuolis, virulentis, fœtidisque calumnijs temperare sibi non potest. Crassissimam hoc loco Lystrensiū idololatriam, qua Barnabæ & Paulo veluti Dijs de cœlo dilapsis cum tauris & coronis sacrificare volebant, ad venerationem Sanctorū in Ecclesia Catholica perpetua religione obseruatam homo impius obtorto collo detorquet. At quo tandem modo? Ex illa Barnabæ